

Kabinet Zaštitnika	020/241-642
Savjetnici	020/225-395
Centrala	020/225-395
Fax:	020/241-642
E-mail:	ombudsman@t-com.me
	www.ombudsman.co.me

Broj: 01- 269/23
Podgorica, 18. mart 2024. godine
MB

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG" br. 42/2011, 32/2014 i 21/17) i člana 41 Pravila o radu Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br. 53/14), nakon sprovedenog ispitnog postupka po pritužbi punomoćnice XX, advokatice XX, daje

MIŠLJENJE

I Uvod

1. Punomoćnica XX, advokatica XX, dana 29.3.2023. godine, podnijela je pritužbu instituciji Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u bitnom navodeći: da su dnevne novine Vijesti objavile da je XX mučen od strane pripadnika Sektora za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije (SBPOKK-a); da je nakon tih navoda u novinama, komisija sačinjena od tri lica pristupila u prostorije Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, gdje se XX nalazio kao lice lišeno slobode; da je tim povodom XX dao detaljnu i obrazloženu izjavu koju dostavlja u prilogu pritužbe, a po kojoj Unutrašnja kontrola policije nije postupila; da je oštećeno lice XX naveo da se dana 30.12.2020. godine, oko 19:00-19:30 časova kretao sa XX i XX zajedno u vozilu marke Toyota; da ih je u dijelu puta iznad Slanog jezera zaustavila Interventna jedinica OB Nikšić, koja je izvršila pretres i pregled vozila; da su tom prilikom pronašli pištolj i kriptovani telefon; da su ih nakon toga povelu u OB Nikšić, u prostoriji koja se nalazi u suterenu; da je tom prilikom XX dobio pismeni poziv koji je glasio na „ODMAH“; da se isti odmah javio, ali da je odmah bio mučen, zlostavljan, ponižavan, vrijeđan, tučen, zastrašivan; da mu je bilo priječeno sa trudnom sestrom; da je dobio batine i da mu je povrijeđena i noga od batina te da se povodom ovog događaja nije javljao ljekaru jer se bojao za goli život; da joj je poznato iz medija da su u OB Podgorica nakon ovih batina povelu XX kod doktora. ali da je doktor konstatovao da nema vidljivih povreda.

Dalje je navedeno: da ni to nije bilo dovoljno policijskom odjeljenju, već su ponovo odlučili da zlostavljaju XX, i to u ranim jutarnjim časovima dana 25.1.2021. godine.

U dopuni pritužbe od 23. decembra 2023. godine, advokatica XX je u ime svoga klijenta povukla navode koji se odnose na događaj od dana 25. januara 2021. godine, uz obrazloženje da se istim povodom vodi postupak po ustavnoj žalbi pred Ustavnim sudom Crne Gore, koju je podnijela nakon obraćanja Zaštitniku, dok ostaje pri navodima o zlostavljanju od strane pripadnika SBPOKK-a od 30. decembra 2020. godine, posebno prigovarajući nedjelotvornoj istrazi ovih navoda od strane ODT-a.

1.2. Uz pritužbu je dostavljena i izjava oštećenog XX data službenicima Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije od 8.2.2023. godine, u kojoj je u bitnom naveo: da se dana 30.12.2023. godine oko

19:00 -19:30 časova, kretao sa XX i XX u vozilu marke Toyota; da ih je kod Slanog jezera u Nikšiću zaustavila Interventna jedinica i jedan policijski službenik u uniformi; da su izvršili uvid u dokumenta i da su zatažili da napuste vozilo; da su ih nakon toga službenici pretresali dok su držali ruke na krovu od auta; da je jedan od njih rekao da je pronađeno oružje u vozilo te da lica povedu u službeno vozilo; da je nakon određenog vremena jedan policijski službenik prišao vozilu i upitao čiji je pištolj; da je vozač vozila XX saopštio da je pištolj njegovo vlasništvo, kao i sve ostalo što je pronađeno u vozilu; da pronađeni pištolj nikada ranije nije vidio, niti je rukovao njim; da nije znao da se nalazi u vozilu; da su na mjestu na kojem su zaustavljeni od strane Interventne jedinice zadržani oko nekih sat vremena nakon čega su povedeni u sl. prostorije OB Nikšić i da je smješten u jednu prostoriju u suterenu u kojoj se nalazi jedan kompjuter i dvije klupe; da su se u toj prostoriji nalazila tri uniformisana policijska službenika koji su ga tom prilikom pretresli; da mu je nedugo nakon toga od strane policijskog službenika donešen poziv da se javi u sl. prostorije SBPOKK-a u City mall-u, uz napomenu da se mora javiti „ODMAH“; da je to potpisao; da mu je odmah odrađena parafinska rukavica, izvršeno fotografisanje, izuzet DNK uzorak i otisci prstiju; da je zahijevao da mu se obezbijedi prisustvo advokata, na šta mu je policijski službenik odgovorio da imaju pravo da ga drže 3 ili 6 časova u svojstvu građanina, te da je konstantno pitao zbog čega je doveden u sl. prostorije kada je XX priznao da je pronađeni pištolj u njegovom vlasništvu.

Dalje je navedeno: da su se u kratkom vremenskom intervalu nakon što mu je uručen poziv da se javi u službene prostorije SBPOKK-a, pojavila dva policijska službenika koja su imala fantomke na glavi i bili su u tamnoj garderobi, od kojih je jedan unoseći mu se u facu rekao „Znaš li ti ko sam ja, sad ćemo da te silujemo“; da je tada počela verbalna prepirka između njih; da su ga nakon toga ta dva maskirana policijska službenika rukama povukli za tijelo iznoseći ga stepeništem u glavni hol OB Nikšić, kada je primijetio otprilike 20 policijskih službenika koji su na glavama imali fantomke i tamnu garderobu, te da su ova lica pretežno na sebi imala džeparice i sportske jakne, dok nijesu imali bilo kakve oznake da bi mogao da utvrdi da se radilo o policijskim službenicima.

Dalje se navodi: da su u holu bili zadržani nekih 10-ak minuta, gdje ga je policijski službenik koji mu se ranije obraćao i dalje vrijeđao; da tom prilikom nije vidio niti XX niti XX; da su ga maskirani službenici povelu do vozila marke BMW X5; da su ga smjestili na zadnje sjedište i da su sa njegove lijeve i desne strane sjeli policijski službenici sa fantomkama; da su na mjestu vozača i suvozača sjeli policijski službenici sa fantomkama; da su mu vezali ruke plastičnim stegama tamne boje; da je policijski službenik koji je sjedio sa njegove desne strane izvadio kovertu braon tamne boje iz koje je izvadio kriptovani telefon u njegovom vlasništvu i upitao ga da mu da šifru; da je isti policijski službenik u jednom momentu oko njegovog vrata stavio ogrlicu nepoznatog materijala i boje, koja mu je bila stegnuta, ali kojom nije bio davljen, već je služila da ublaži udarce kako ne bi ostali tragovi u predjelu vrata; kada je rekao da ne želi da otvori svoj telefon iz bezbjednosnih razloga, policijski službenik koji je sjedio iza vozača mu je zadao nekoliko udaraca desnim laktom u predjelu vrata i grkljana koji je bio pokriven ogrlicom.

Takođe je navedeno: da su se nakon nekoliko minuta vožnje zaustavili u blizini benzinske pumpe „Pigo petrol“, na izlazu iz Nikšića, gdje je policijski službenik koji se nalazio na mjestu vozača počeo glasno da ga ponižava; da je isti policijski službenik pozvao nekog sa svog telefona i dao mu uputstva da pođu da maltretiraju njegovu trudnu sestru, navodeći da će da je lažno optuže za trgovinu oružjem; da su mu policijski službenici konstantno zadavali udarce u rebra, stomaćnom i grudnom predjelu tijela te da se u jednom momentu jedan od policijskih službenika predstavio; da je službenika koji je sjedio pored njega zapamtio po očima kroz proreze njegove fantomke; da mu je isti prijetio prilikom njegovog hapšenja u Tivtu; da kada su 30.12.2020. godine stigli do mjesta Mareza, skrenuli lijevo u tom pravcu, gdje zbog poplave nijesu mogli da nastave kretanje, pa su skrenuli desno izvan puta preko jedne livade; da su odmah nakon skretanja na livadu zaustavili i da se iza njih zaustavio još jedan džip; da su iz vozila u kojem je on bio izašli vozač i suvozač, a da im se kasnije pridružio službenik koji se nalazio sa njegove desne strane; da je odmah vidio komešanje i udaranje u blizini džipa koji se nalazio iza njih, gdje je po izgledu jednog lica naslućivao da se radi o XX; da je vidio da je to lice u pognutom položaju kod zadnjih vrata i da mu je više lica zadavalo udarce; da su zatim isti službenici došli do vozila u kojem se on nalazio i saopštili mu da izadje iz vozila; da mu je policijski službenik XX, koji se ranije predstavio kao takav, zadao udarac zatvorenom pesnicom u predjelu stomaka, a potom i otvorenom šakom u predjelu

čela; da ga je drugi policijski službenik udario pesnicom u predjelu grudi; da je posle toga uguran u vozilo gdje su nastavili kretanje ka Podgorici; da su se zaustavili kratko kod Kliničkog centra Crne Gore, gdje je iz telefonskog razgovora shvatio da XX vode u KCCG radi ukazivanja pomoći; da su došli do City mall-a, gdje su ga službenici izvadili iz vozila i uveli ga u prostorije; da su se u prostorijama nalazila četiri policijska službenika u civilu, kojima je saopštio da hoće da pozove advokata, na šta su isti odgovorili da nema potrebe da zove advokata i da je tu u svojstvu građanina kao i da odmah nakon prikupljanja obavještenja ide kući; da su mu postavljali razna pitanja; da su mu tražili da pozove XX koji se nalazio u bolnici i da je već 3 sata nakon ponoći i da treba da dođe da da izjavu i da idu kući; da je pristao na to i da je razgovarao sa XX te da su nakon davanja obavještenja pušteni da idu kući. Uz pritužbu je dostavljeno i punomoćje za zastupanje od strane advokatice XX.

1.3. Uvidom u pritužbu, kao i u izjavu XX, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je utvrdio da ista ispunjava uslove sadržane u čl. 31 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore¹, koji se tiču njene sadržine. Zaštitnik, u skladu sa članom 32 stav 2 navedenog Zakona je ocijenio da treba postupati u ovom konkretnom slučaju jer značaj slučaja to zahtijeva, iz razloga što su iznijete ozbiljne tvrdnje o zlostavljanju.

II Postupanje Zaštitnika

2. U cilju utvrđivanja relevantnih činjenica i okolnosti, Zaštitnik je aktom br. 01-269/23 od 12.3.2023. godine, zatražio od Ministarstva unutrašnjih poslova – Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije da, u skladu sa članom 35 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, dostavi izjašnjenje u odnosu na navode iz pritužbe kao i svu dokumentaciju formiranu povodom konkretnog slučaja.

MUP – Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije je dostavilo izjašnjenje 41 br. 074/23-25848/2 od 5. maja 2023. godine, u kojem je navedeno: da je u vezi sa navodima iz pritužbe, Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije formiralo predmet povodom navoda iz dopisa koji je upućen tom organu; da je u istom traženo preduzimanje radnji iz djelokruga rada povodom objavljenog teksta na internet portalu dnevnih novina „Vijesti“, u kojem su prenijete tvrdnje da su XX i XX službenici SBPOKK-a tukli i maltretirali i ucjenjivali, tražeći da lažno svjedoče; da u cilju utvrđivanja činjenica od značaja za ocjenu osnovanosti iznijetih navoda, u postupku unutrašnje kontrole je pribavljena službena dokumentacija koju su službenici OB Nikšić i SBPOKK-a sačinili povodom preduzimanja službenih mjera i radnju; da je izvršena analiza pribavljenih video snimaka sa video nadzornih kamera instaliranih na objektima Uprave policije, te da su uzete izjave od građana XX i XX, kao i od policijskih službenika koji su u predmetnom slučaju preduzimali službene mjere i radnje.

Dalje je navedeno: da sagledavajući službene zabilješke SBPOKK-a i Uprave policije sačinjenje povodom postupanja policijskih službenika, imajući u vidu kontradiktornosti između izjava uzetih od strane XX i XX i s druge strane sadržine izjava uzetih od policijskih službenika koji su preduzimali službene radnje u konkretnom slučaju, kao i sadržinu medicinske dokumentacije – izvještaj ljekara specijaliste o izvršenom pregledu XX, a u nedostatku drugih dokaza, u postupku provjere nijesu utvrđeni dokazi kojima bi se nesporno potvrdili navodi o nezakonitom postupanju policijskih službenika u konkretnom slučaju, te da cijene da konačan zaključak Unutrašnje kontrole o osnovanosti navoda o nezakonitom postupanju policijskih službenika u konkretnom slučaju se može donijeti nakon okončanja postupka koji se vodi kod nadležnog državnog tužilaštva, odnosno nakon donošenja odluke postupajućeg tužioca o postojanju elemenata krivične odgovornosti u radnjama i postupanju policijskih službenika.

2.1. Uz izjašnjenje je dostavljena određena dokumentacija, i to: kopija obraćanja Unutrašnjoj kontroli od strane građanina XX; kopija teksta objavljenog na portalu Vijesti dana 3.1.2021. godine; Kopija službene dokumentacije OB Nikšić; kopija krivične prijave KU br. 542 od 30.12.2020. godine; kopija sl. zab. KU 542 od 30.12.2020. godine; kopija potvrde o privremeno oduzetim predmetima br. 34 od 30.10.2020. godine; kopija zapisnika o obavještenju prikupljenom od građanina XX, br. KU 542 od

¹ Službeni list Crne Gore", (br. 042/11 od 15.08.2011, 032/14 od 30.07.2014, 021/17 od 31.03.2017);

30.12.2020. godine; kopija foto-dokumentacije br. 975/20 od 30.12.2020. godine; kopija sl. zab. br. 837 od 30.12.2020. godine, o lišenju slobode XX; kopija službene zabilješke policijskog službenika XX od 14.1.2021. godine; kopija dnevnog biltena OB Nikšić br. 365 za dan 30/3112.2020. godine; kopija dostavnice o uručenju poziva XX; kopija poziva o uručenju dostavnice poziva XX; kopija telegrama OB Nikšić br. 2632 od 30.12.2020. godine; kopija sl. zabilješke 18 br. 239/21-5/46 od 26.1.2021. godine; kopija dopisa SBPOKK-a br. 04/2-215/21-1410/1 od 20.1.2021. godine (sa informacijom i spisima naznačenim u prilogu); kopija dopisa SBPOKK-a br. 04/2-215/21-1410/2 od 1.2.2021. godine (sa naznačenim prilogom); kopija službene zabilješke Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije 40. br. službeno od 2.2.2021. godine o izvršenom pregledu i analizi video nadzora; kopija službene zabilješke Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije 40. br. službeno od 4.2.2021. godine o izvršenom pregledu i analizi video nadzora; kopija izjava uzetih od građana XX i XX; kopije uzetih izjava od strane dijela policijskih službenika koji su postupali u konkretnom slučaju; kopija dopisa Osnovnog državnog tužilaštva Podgorica Ktr br. 22/21 od 22.11.2021. godine, upućenog Odjeljenju za kontrolu rada policije kao i kopija dopisa – odgovora Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije 40 br. 074/21-28193/1 od 6.12.2021. godine, upućenog Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici.

3. Institucija Zaštitnika je aktom br. 01-269/23 od 12.3.2023. godine, shodno članu 35 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, zatražila od Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici, dostavljanje izjašnjenja u odnosu na navode iz pritužbe kao i svu dokumentaciju formiranu povodom konkretnog slučaja, koje dobijeno izjašnjenje nije relevantno za davanje Mišljenja, jer je punomoćnica oštećenog povukla pritužbu u ovom dijelu, kako je navedeno.

3.1. Zaštitnik je aktom br. 01-269/23 od 7.8.2023. godine, shodno čl. 35 stav 1 i 3 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore zatražio dostavljanje dopune izjašnjenja u odnosu na postupanje ovog ODT-a vezano za događaj od 30.12.2020. godine, kao i dostavljanje kopije spisa predmeta.

3.1.1. Dana 4.9.2023. godine, instituciji Zaštitnika je dostavljen akt ODT-a u Podgorici, Tu. br. 351/23 od 30.8.2023. godine, kojim se dostavlja dopuna izjašnjenja državne tužiteljke XX kao i kopija spisa predmeta Kt. br. 22/21.

3.1.2. U dopuni izjašnjenja, postupajuća državna tužiteljka je navela: da je prije dostavljanja izjašnjenja od 27. marta 2022. godine, o radnjama koje je preduzela 24. marta 2023. godine, odmah po saznanju da postoje video fotografije i video snimci koji bi bili od značaja za ovaj krivičnopravni događaj, uputila dopis Sektoru za borbu protiv kriminala, Odsjeku za suzbijanje teških krivičnih djela, kako bi pretražili materijal koji im je EUROPOL dostavio, a koji se odnosi na upotrebu aplikacije SKY ECC; da je nakon toga preduzela niz procesnih radnji: dana 16. maja 2023. godine, uputila dopis UP OB Podgorica radi dostavljanja identifikacionih podataka za lice XX; dana 29. maja 2023. godine uputila dopis UP OB Podgorica radi dostavljanja identifikacionih podataka za lice XX; dana 31. maja 2023. godine SDT je nakon uvida u spise predmeta gornje poslovne oznake vratilo iste na nadležnost i dalje postupanje; da je dana 2. juna 2023. godine uputila dopis Upravi policije- Sektoru granične policije, kako bi joj dostavili podatke da li je lice XX evidentirano na graničnim prelazima Crne Gore u periodu od 20.10.2020. godine, do dana dostavljanja izvještaja; da je dana 12.6.2023. godine Sektor granične policije odgovorio da je lice XX posljednji prelazak državne granice ostvario dana 23.5.2023. godine, na dolasku u Crnu Goru; da je dana 14. juna 2023. godine, u 08:30 časova, na pisani poziv ovog tužilaštva u kancelariji ovog tužioca pristupio XX, za kojeg je utvrdila da se ne radi o licu koje treba saslušati u ovom predmetu; da je dana 23. juna 2023. godine, uputila dopis Upravi policije-Prijavno odjavnoj služba, kako bi dostavili adresu lica XX, radi upućivanja istom poziv za saslušanje u svojstvu svjedoka; da je dana 7. jula 2023. godine uputila poziv licu XX na adresu koja je dostavljena od strane Uprave policije; da je dana 27. jula 2023. godine saslušala u svojstvu svjedoka lice XX; da je dana 27. jula 2023. godine, pozvala dežurnu službu, kako bi se informisala o ličnim podacima XX, koji je u svom iskazu naveo da je penzionisani policijski službenik; da je dana 2. avgusta 2023. godine uputila dopis Vrhovnom državnom tužilaštvu, uz koji je dostavila spise predmeta, kako bi riješili sukob nadležnosti između ODT-a i SDT-a, koji spisi su vraćeni 24.8.2023. godine, ODT-u na dalju nadležnost i postupanje; da je dana 24. avgusta 2023. godine, odmah po vraćanju spisa predmeta uputila poziv licu

XX, na adresu koju joj je dao policijski službenik dežurne službe te napominje da smatra da su navodi iznešeni u pritužbi neosnovani.

U prilogu dopune izjašnjenja ODT-a dostavljene su i kopije spisa predmeta Ktr br. 22/21.

4. Zaštitnik je analizirao video snimke dostavljene od strane Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije, a koji su izuzeti iz objekta gdje je smješteno OB Nikšić, kao i iz službenih prostorija SBPOKK-a u Podgorici.

Iz dokumentacije dostavljene od strane Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije, konkretno iz sl. zab. postupajućih službenika tog Odjeljenja, proizilazi da vrijeme na snimcima izuzetim iz objekta OB Nikšić odstupa 90 minuta u odnosu na realno vrijeme (sl. zab. 40 br. službeno od 4.2.2021. godine), dok se u sl. tab. od 2.2.2021. godine, istih službenika koja se odnosi na vrijeme sa snimka iz prostorija SBPOKK-a, kao realno vrijeme prikazuje dva sata ranije nego što se to vidi na snimcima.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, konkretno u sl. zab. službenog lica u OB Nikšić koji je zadužen za video nadzor u prostorijama OB Nikšić sl. br. 239/21-5/46 od 26.1.2021. godine, zaključuje se da isti potvrđuje da snimci sa kamera u OB Nikšić pokazuju vrijeme koje je 90 minuta unaprijed, kako to konstatuju i službenici Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije.

Međutim, u spisima predmeta, kada je u pitanju realno vrijeme snimanja kamera iz prostorija SBPOKK-a, ne postoji sl. zab. ovlašćenog lica da je realno vrijeme takvo kako su ga prikazali službenici Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije, već na CD-u na kojem se nalaze snimci dolaska i odlaska lica iz prostorija SBPOKK-a, postoji napomena da je realno vrijeme odstupa od vremena na sigurnosnim kamerama dva sata, tj. da prikazano vrijeme na kamerama je dva sata unaprijed od realnog vremena.

4.1. Analizirajući video snimke koje je Odjeljenje za unutrašnju kontrolu dostavilo Instituciji Zaštitnika, a koji su izuzeti iz OB Nikšić, na prvom snimku, se primjećuje dolazak četiri vozila bez službenih oznaka, osim skrivenih rotacija, koja su koristila službenici SBPOKK-a (tri vozila marke BMW X5 i jedno vozilo marke Toyota), u 00:02 časova (realno vrijeme 22:32); da se formira kolona od tih vozila prilikom spremanja za odlazak iz prostorija OB Nikšić, gdje je prvo u koloni vozilo marke Toyota, a nakon tog vozila tri vozila marke BMW X5; da u 00:16 (realno vrijeme 22:46) izvode jedno lice i smještaju ga u vozilo marke BMW X5 koje se nalazilo drugo u koloni; da nakon par sekundi izvode drugo lice iz OB Nikšić, gdje ga jedan službenik vuče za jaknu u predjelu lijevog ramena, dok ga drugi drži za desnu ruku i smještaju ga u drugo vozilo, treće u formiranoj koloni vozila marke BMW X5; da u vozilima u kojima su smještena lica, i sa jedne i sa druge strane na zadnjim sjedištima su sjeli policijski službenici, na način da ta lica budu između njih, te da su lica koja su smještena u vozila hodala bez poteškoća i da nijedno od njih nije hramalo, te da su nakon par momenta vozila krenula.

4.2. Analizirajući drugi video snimak izuzet iz OB Nikšić, koja kamera pokriva hol na ulazu u OB Nikšić, zapaža se sljedeće: da u 00:03 (realno vrijeme 22:33) ulaze prvo dva lica sa fantomkama na glavi bez vidljivih obilježja da se radi o policijskim službenicima; da se pri ulasku pozdravljaju sa dva uniformisana policijska službenika; da se ta dva lica spuštaju niz stepenice koje vode do suterenskog dijela, do prostorija za zadržavanje; da nakon 1. minuta ulazi lice sa fantomkom na glavi, koje je imalo vidno obilježje oko vrata – službenu značku; da nakon toga ulazi još 7 lica sa fantomkama na glavi, bez vidnih obilježja da se radi o policijskim službenicima (od svih službenika samo je jedan imao obilježje); da isti komuniciraju jasno između sebe; da nakon 5-6 minuta dva službenika koji su se uputili u suteran kod oštećenog, dolaze i sa njima jedno lice koje je prethodno dovedeno u prostorije OB Nikšić; da tom licu pokazuju rukom dje treba da stane, po čemu on postupa; da su oko tog lica konstantno policijski službenici u fantomkama, kontrolišući ga; da u jednom momentu to lice okružuje 6 lica sa fantomkama, dok jedan od njih vodi razgovor sa istim; da se nakon 15 minuta od dolaska, nekoliko lica sa fantomkama spušta do suterena ponovo; da tada izvode još jedno lice koje je bilo dovedeno; da je i to lice pod faktičkom kontrolom lica sa fantomkama; da odmah izvode iz prostorija OB Nikšić prvo lice (podnosioca pritužbe); da jedan od lica sa fantomkama odguruje drugo lice koje je izvedeno na zid; da je jednom od lica sa fantomkama predata braon kovrta; da ovo drugo lice jedan od lica sa fantomkama, hvata svojom lijevom rukom za njegovu lijevu ruku i počinje da ga vuče; da ga predaje drugom licu sa fantomkom koji ga hvata za lijevo rame desnom rukom, čupajući ga i vukući ga ka izlazu OB-a, te da izvode i to lice i da je nekoliko uniformisanih policijskih službenika OB Nikšić posmatralo takvo djelovanje prema oštećenim.

4.3. Na CD-u na kojim se nalaze snimci sa video nadzora iz prostorija Odjeljenja SBPOKK-a, postoji napomena da „realno vrijeme odstupa od vremena na sigurnosnim kamerama 2 (dva) sata, tj. prikazano vrijeme na kamerama je dva sata unaprijed od realnog vremena.“

Iako u spisima predmeta ne postoji sl. zabilješka o tome koja bi potvrđivala ovakvu konstataciju, gdje bi službenik koji je to konstatovao isto garantovao svojim potpisom, kako je to urađeno u odnosu na izuzete video snimke iz OB Nikšić, Zaštitnik je uvidom u ostalu dokumentaciju, posebno u sl. zab. koju su sačinili službenici Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije na okolnosti pregleda i analize video snimaka izuzetih sa nadzornih kamera koje su postavljene unutar službenih prostorija SBPOKK-a, smatrali kao vjerodostojnu konstataciju da je kamera pokazivala vrijeme 2 sata unaprijed. Analizom snimaka sa video nadzora iz prostorija Odjeljenja SBPOKK-a u Podgorici, Zaštitnik zapaža: da pet lica sa fantomkama – službenika SBPOKK-a dovode podnosioca pritužbe u prostorije SBPOKK-a izlazeći iz lifta zajedno sa podnosiocem pritužbe u 02:06 časova (realno vrijeme 00:06 časova) 31.12.2020. godine; da ih tu čeka još 4 lica, pretpostavlja se policijski službenici u civilu bez fantomki i bez vidljivih obilježja da se radi o policijskim službenicima, te da je podnosilac pritužbe sa još dva službenika napustio prostorije Odjeljenja SBPOKK-a 31.12.2020. godine, u vremenu 05:39 časova (realno vrijeme 03:39 časova).

III Utvrđene činjenice

5. Na osnovu podnešene pritužbe, dostavljenog izjašnjenja Ministarstva unutrašnjih poslova – Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije i dostavljene dokumentacije od strane tog Odjeljenja, dostavljenog izjašnjenja Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici, kao i dopune izjašnjenja tog organa, kao i analize video zapisa predmetnih događaja, utvrđeno je:

- da je vozilo u kojem se na mjesto suvozača nalazilo lice XX, 30.12.2020. godine, zaustavljeno od strane Interventne jedinice OB Nikšić, oko 19:30 časova, na putnom pravcu Vilusi- Nikšić;
- da je u tom vozilu pronađeno vatreno oružje, pištolj marke WALTER, na kom je bio uklonjen fabrički broj, 3 telefonska aparata sa krypto zaštitom, 3 kape fantomke kao i više pari nekorišćenih rukavica;
- da su sva lica iz vozila dovedena u službene prostorije OB Nikšić oko 20:50 časova;
- da službenici OB Nikšić od podnosioca pritužbe, nijesu prikupljali obavještenje u svojstvu građanina;
- da ne postoji dokaz da je podnosilac pritužbe, koji je doveden u službene prostorije OB Nikšić, upoznat sa svojim pravima;
- da je podnosilac pritužbe u svojstvu građanina boravio u OB Nikšić u periodu od 20:50 do 22:50 časova;
- da je podnosiocu pritužbe u OB Nikšić uručen poziv da se odmah javi policijskim službenicima SBPOKK-a u njihove službene prostorije;
- da je na dostavnici br. 914/02 od 23.12.2020. godine, konstatovano da je podnosilac pritužbe 30.12.2020. godine, u 21:55 časova, primio poziv (poziv za uzimanje obavještenja u svojstvu građanina) od Odjeljenja bezbjednosti Nikšić;
- da je podnosilac pritužbe predat u 22:50 časova, od strane službenika OB Nikšić službenicima SBPOKK-a;
- da je podnosilac pritužbe bio pod nadležnošću policijskih službenika OB Nikšić od oko 19:30 do 22:50 časova (oko 3 sata i 20 minuta);
- da su službenici SBPOKK-a došli u OB Nikšić, sa četiri vozila bez službenih oznaka, osim skrivenih rotacija (tri vozila marke BMW X5 i jedno vozilo marke Toyota);
- da su odmah po preuzimanju podnosioca pritužbe od službenika OB Nikšić, istog stavili pod kontrolu na način što su se uvijek nalazili u neposrednoj blizini oko njega;
- da u 22:46 izvode podnosioca pritužbe i smještaju ga u vozilo marke BMW X5 koje se nalazilo drugo u koloni;

- da u vozilima u kojima su smještena lica, i sa jedne i sa druge strane na zadnjim sjedištima su sjeli policijski službenici, na način da ta lica budu između njih;
- da je samo jedan od službenika SBPOKK-a imao vidno obilježje da se radi o policijskom službeniku (značku okačenu oko vrata), a da su svi službenici tog Sektora imali fantomke na glavi;
- da je od podnosioca pritužbe privremeno oduzet mobilni telefon crne boje marke Iphone;
- da je podnosilac pritužbe doveden u prostorije SBPOKK-a u 00:06 časova dana 31.12.2020. godine, a da ke iste napustio u 03:39 časova;
- da su službenici SBPOKK-a uzeli obavještenje u svojstvu građanina od podnosioca pritužbe;
- da na Zapisniku o obavještenju prikupljenom od građanina ne postoji vrijeme započinjanja, odnosno vrijeme kada je završeno uzimanje obavještenja;
- da podnosilac pritužbe nije bio poučen o svojim pravima ni u prostorijama SBPOKK-a;
- da su od podnosioca pritužbe 4 policijska službenika uzimala obavještenja istovremeno, odnosno da su Zapisnik potpisala 4 policijska službenika;
- da u spisima predmeta ne postoji dokaz da je o uzetim obavještenjima obaviješten nadležni državni tužilac;
- da nakon sprovedenog postupka Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije, u postupku provjere, nije utvrdilo da postoje dokazi kojima bi se nesporno potvrdili navodi o nezakonitom postupanju policijskih službenika prema podnosiocu pritužbe;
- da su u izjašnjenju Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije naveli da cijene da se konačan zaključak unutrašnje kontrole o osnovanosti navoda o nezakonitom postupanju policijskih službenika koji su preduzimali mjere i radnje, može donijeti nakon okončanja postupka koji se vodi kod nadležnog državnog tužilaštva;
- da ne postoji dokaz da je podnosilac pritužbe obaviješten o ishodu sprovedenog postupka pred Odjeljenjem za unutrašnju kontrolu policije, iako je Odjeljenju neposredno prijavio navode o zlostavljanju u izvaji od 8. februara 2021. godine;
- da je postupanje policijskih službenika u odnosu na podnosioca pritužbe dana 30. decembra 2020. godine obuhvaćeno krivičnom prijavom koju je dana 05.01.2021. godine podnio XX Osnovnom državnim tužilaštvu;
- da je podnosilac prijave, ukazao na tekst pod naslovom „Optužili SBPOKK za torturu, iz policije tvrde da su planirali ubistvo?“ navodeći da je objavljen dana 03. januara 2021. godine u 19:57 na internet postalu dnevnih novina Vijesti;
- da su u prijavi ponovljeni, između ostalog, navodi koji se odnose na XX, a koji ukazuju da je XX zlostavljan od strane službenika SBPOKK-a;
- da iz spisa predmeta proističe da je prvu radnju po navedenoj krivičnoj prijavi preduzela tužiteljka ODT-a XX na način što je 15. januara 2021. godine usmeno naložila audio vizuelnom tehničaru-operateru da sa označenog portala odštampa predmetni tekst;
- da iz spisa predmeta proističe da se dana 21. januara 2021. godine tužiteljka obratila Kliničkom centru Crne Gore zahtijevajući da je hitno izvijeste da li su dana 30. decembra 2020. godine u toj ustanovi pregledana lica XX i XX, te da, ukoliko jesu KCCG dostavi izvještaje ljekara specijalista i drugu medicinsku dokumenataciju koja glasi na njegovo ime;
- da je KCCG dostavio ODT-u traženo obavještenje 12. februara 2021. godine, navodeći da XX nije evidentiran u protokol UC-a na datum 30. decembar 2020. godine;
- da se ODT obratila KCCG dana 2. marta 2021. godine navodeći da KCCG nije postupio po zahtjevu od dana 21. januara 2021. godine i tražeći da KCCG u najkraćem roku obavijesti ODT da li su dana 30. decembra 2020. godine u toj ustanovi pregledana lica XX i XX, te da, ukoliko jesu KCCG dostavi izvještaje ljekara i drugu medicinsku dokumenataciju koja glasi na njegovo ime;
- da se postupajuća ODT-a XX dana 15. marta 2021. godine obratila Prijavno odjavnoj službi Uprave policije, tražeći adresu XX iz Nikšića kako bi isti bio saslušan u svojstvu svjedoka;

- da je KCCG dostavio odgovor ODT-u dana 19. marta 2021. godine, navodeći da su tražene informacije po dopisu tužilaštva od 21. januara 2021. godine već dostavljene ODT-u, a predostrožnosti radi ponovo dostavljena u prilogu;
- da je prijavno odjavna služba Uprave policije dana 1. aprila 2021. godine obavijestila ODT da je XX sa podacima, kao u dopisu lično ime više lica, pa je neophodno dostaviti precizne podatke (ime oca) kako bi odgovorili na dopis ODT-a;
- da iz službene zabilješke tužiteljke XX od dana 4. maja 2021. godine proističe koje (naprijed navedene) radnje je preduzela od 5. januara 2021. godine kada joj je predmet dodijeljen u rad, te da je bila na bolovanju od 20. marta do 4. maja 2021. godine u kom periodu nije bila u mogućnosti da postupa u predmetu, a sve dalje radnje će preduzimati odmah;
- da se ODT dana 4. maja 2021. godine obratila dopisom Višem sudu radi davanja saglasnosti za dovođenje svjedoka XX, ovdje podnosioca pritužbe, a koji se po rješenju toga suda nalazio u Istražnom zatvoru na dan 13. maj 2021. godine;
- da je Viši sud dopisom od 10. maja 2021. godine dostavio kopiju akata kojim se dozvoljava dovođenje XX u ODT, kako je traženo;
- da je ODT faksom od 11. maja 2021. godine od UIKS-a tražila dovođenje XX 13. maja 2021. godine;
- da je 13. maja 2021. godine XX u svojstvu svjedoka saslušan pred ODT-om, kojom prilikom je iznio navode o zlostavljanju od dana 30. decembra 2020. godine, navodeći da je zadobio tjelesne povrede, ali nije išao na zdravstvene preglede nakon toga, te da je jedan od službenika koji ga je zlostavljao XX;
- da je dana 14. maja 2021. godine ODT preko Uprave policije uputila poziv svjedoku XX za dan 24. maj 2021. godine sa napomenom da se javi u ODT;
- da je dana 24. maja 2021. godine pozvala policijskog službenika XX koji je tom prilikom, u telefonskom razgovoru naveo da lice (službenik) XX ne boravi u Crnoj Gori i da je u Americi, te da će ostati duže vrijeme;
- da je dana 25. maja 2021. godine ODT preko Uprave policije uputila poziv svjedoku XX za dan 10. jun 2021. godine, sa napomenom da se javi u ODT, koji poziv je uručen XX;
- da je dana 10. juna 2021. godine pred ODT-om saslušan XX koji je i sam iznio navode o zlostavljanju predmetnom prilikom, navodeći da misli da je jedan od službenika koji su učestvovali u zlostavljanju XX;
- da je dana 22. jula 2021. godine pred ODT-om saslušan, u svojstvu svjedoka, službenik XX koji je potvrdio da je postupa kao ispomoć Sektoru za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, negirao navode o zlostavljanju, navodeći da je sa njim bilo 7-8 lica, a kojih se ne može sjetiti s obzirom da „kad smo se sreli kod vozila sa kojima smo krenuli, svi smo bili pod fantomkama“;
- da je postupajuća tužiteljka ODT-a dana 24. septembra 2021. godine dopisom zatražila od Uprave policije – Centra bezbjednosti Podgorica obavještenje koji policijski službenici su dana 30. decembra 2020. godine preduzimali službenu radnju dovođenja lica XX i XX u prostorije Sektora za borbu protiv kriminala;
- da je CB Podgorica dana 8. oktobra 2021. godine dopisom odgovorio ODT-u da službenici CB Podgorica nijesu preduzimali radnju dovođenja u odnosu na podnosioca pritužbe i XX;
- da se ODT dana 18. oktobra 2021. godine dopisom obratila Sektoru za borbu protiv kriminala kojim je zatražila obavještenje koji policijski službenici su dana 30. decembra 2020. godine preduzimali službenu radnju dovođenja lica XX i XX u prostorije Sektora za borbu protiv kriminala;
- da je Sektor za borbu protiv kriminala Odsjek za suzbijanje teških krivičnih djela ODT-u odgovorio dana 28. oktobra 2021. godine, navodeći da je Odjeljenje unutrašnje kontrole MUP-a formiralo predmet i postupa po predstavi XX i XX, te da se ODT za sve tražene podatke može obratiti MUP-u, odnosno navedenom Odjeljenju;

- da se ODT dana 22. novembra 2021. godine obratilo Odjeljenju za unutrašnju kontrolu policije tražeći kopiju predmetnih spisa Odsjeka za suzbijanje teških krivičnih djela u što kraćem roku;
- da je Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije dana 7. decembra 2021. godine ODT-u dostavilo kopiju traženih spisa, navodeći u dopisu da su predmetnu radnju dovođenja preduzimali policijski službenici XX, XX, XX, XX, XX, XX, XX, XX, XX i XX;
- da je Odjeljenje za unutrašnju kontrolu, u spisima predmeta, između ostaloga, dostavilo i službenu zabilješku Sektora za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije od dana 29. januara 2021. godine u kojoj se navodi da su u službenom automobilu u kojem se nalazio XX, ovdje podnosilac pritužbe, nalazili službenici XX, XX i XX;
- da je ODT dana 14. marta 2022. godine u svojstvu svjedoka saslušala službenika XX, koji je potvrdio da su sa njim i podnosiocem pritužbe u službenom vozilu bili službenici XX i XX, a negirao bilo kakvo postupanje suprotno zakonu u odnosu na podnosioca pritužbe;
- da je ODT istoga dana u svojstvu svjedoka istoga dana u svojstvu svjedoka saslušala službenika XX, koji je takođe negirao bilo kakvo postupanje suprotno zakonu u odnosu na podnosioca pritužbe;
- da je 15. marta 2022. godine saslušala policijskog službenika XX, koji je negirao da su službenici postupali u suprotnosti za Zakonom i svojim ovlašćenjuma;
- da je 15. marta 2022. godine saslušan policijski službenik XX, koji je takođe negirao djelovanje suprotno zakonu u konkretnoj situaciji;
- da je istog dana saslušan i XX policijski službenik, koji je takođe negirao da je u konkretnoj situaciji postupano suprotno zakonu;
- da je 16. marta 2022. godine saslušan policijski službenik XX, takođe negirajući bilo kakvu odgovornost njegovu i njegovih kolega;
- da je 16.3.2022. godine saslušan policijski službenik XX;
- da je 19. jula 2022. godine postupajuća državna tužiteljka pozvala već saslušanog policijskog službenika XX, kako bi se informisala koji broj telefona koristi XX i koja mu je adresa, kako bi ga pozvala radi saslušanja u svojstvu svjedoka, kojom prilikom joj je XX saopštio broj telefona te da se XX nalazi na radu u Americi;
- da je 19. oktobra 2022. godine pripravnica u ODT-u pozvala na dobijeni broj XX, po nalogu državne tužiteljke XX, koji je saopštio da se nalazi u Americi i da neće dolaziti u Crnu Goru nekoliko godina, što je konstatovano sl. zabilješkom;
- da je aktom od 27. marta 2023. godine postupajuća tužiteljka obavijestila rukovodioca ODT-a, na njegov zahtjev, o radnjama koje je preduzela u konkretnom predmetu (naprijed navedene utvrđene činjenice), te da je iz medicinske dokumentacije proizlazilo da lica XX i XX kritičnom prilikom nijesu zadobila povrede, to je ocijenila da stanje stvari nije u dovoljnoj mjeri razjašnjeno da bi se donijela odluka i da je neophodno saslušati i policijskog službenika XX, koji je prethodno u telefonskom razgovoru naveo da se nalazi u Americi i da neće dolaziti duže vrijeme – nekoliko godina, te da nije bila u saznanju da postoje fotografije i video snimci koji su objavljeni u medijima i na portalima prethodnih dana, a da je odmah po saznanju zatražila obavještenje da li je u periodu prije ili poslije predmetnog događaja preko aplikacije SKY ECC zabilježena komunikacija između navedenih lica, kao i njihova komunikacija sa drugim licima, koja bi bila od značaja za ovaj krivično pravni događaj;
- da je dopisom od 29. maja 2023. godine Specijalno državno tužilaštvo vratilo ODT-u spise predmeta na nadležnost i dalje postupanje, ukazujući da se u ODT-u vode dva odvojena predmeta povodom istog događaja (navodno mučenje XX i XX) koja bi radi cjelishodnosti trebalo spojiti, uz prateće priloge uključujući dokumentaciju u pogledu identifikovanja lica korisnika aplikacije SKY ECC i sadržine prepiske;
- da je u aktu od 30. maja 2023. godine upućenom postupajućoj tužiteljki rukovodilac ODT-a naveo da je neophodno da hitno intezivira rad u predmetu, kako bi u što kraćem roku mogla donijeti odluku u istom;

- da je postupajuća tužiteljka dana 2. juna 2023. godine od Uprave policije zatražila obavještenje o tome da li je lice XX sa navedenim ličnim podacima (rođen) evidentirano na graničnim prelazima u periodu od 20.12.2020. godine do dana dostavljanja izvještaja, pri prelasku državne granice Crne Gore, odnosno kada je navedeno lice poslednji put evidentirano prilikom ulaska i izlaska iz Crne Gore, u što kraćem roku;
- da je Uprava policije dana 12. juna 2023. godine dostavila tražene podatke, navodeći da je lice sa navedenim podacima poslednji prelazak izvršio dana 23. maja 2023. godine;
- da je dana 14. juna 2023. godine u kancelariju ODT-a pristupilo lice XX rođen godine, kojom prilikom je postupajuća tužiteljka utvrdila da se ne radi o licu koje je potrebno saslušati u ovom predmetu, s obzirom da njegovi podaci ne odgovaraju podacima koji su sadržani u spisima predmeta, a koji se odnose na lice sa istim imenom i prezimenom;
- da je postupajuća tužiteljka dana 23. juna 2023. godine zatražila od UP adresu navedenog lica XX rođenog godine kako bi bio saslušan u svojstvu svjedoka;
- da je UP dana 7. jula 2023. godine dostavila podatke o prebivalištu lica XX rođenog godine;
- da je navedeno lice saslušano u svojstvu svjedoka dana 27. jula 2023. godine kada je izjavio da je do 1. maja 2022. godine bio službenik MUP-a Crne Gore, Uprave policije CB Podgorica gdje je obavljao poslove u Sektoru kriminalističke policije – Jedinici za suzbijanje krivičnih djela u vezi sa motornim vozilima, a koje poslove je obavljao do odlaska u penziju, te da mu je poznato da u Sektoru za borbu protiv kriminala radi lice koje nosi isto ime i prezime ali o tom licu nema saznanja gdje živi niti zna njegove lične podatke;
- da je istoga dana postupajuća tužiteljka pozvala Dežurnu službu Uprave policije kojom prilikom je policijski službenik, a nakon uvida u evidenciju Uprave policije saopštio lične podatke i adresu XX (rođenog godine) koji je u decembru 2020. godine bio zaposlen u Sektoru za borbu protiv kriminala, a koji je napustio službu;
- da se postupajuća tužiteljka dana 2. avgusta obratila Vrhovnom državnom tužilaštvu kako bi ovo tužilaštvo riješilo sukob Osnovnog državnog tužilaštva i Specijalnog državnog tužilaštva;
- da se u predmetnom dopisu, između ostaloga, navodi da iz SKY komunikacije jasno proizilazi da je XX obavještavao XX o svim radnjama koje je preduzimao prema XX i XX;
- da je Vrhovno državno tužilaštvo dana 23. avgusta 2023. godine donijelo rješenje kojim je za postupanje u konkretnom predmetu nadležno Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici, jer ne postoji osnovana sumnja da je izvršeno i krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a Krivičnog zakonika Crne Gore;
- da je dana 24. avgusta 2023. godine, odmah po vraćanju spisa iz Vrhovnog državnog tužilaštva, uputila poziv licu XX, na adresu koju joj je prethodno dao policijski službenik Dežurne službe Uprave policije.

IV Relevantno pravo

6. Ustav Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 001/07 od 25.10.2007, 038/13 od 02.08.2013) propisuje:

"Prava i slobode ostvaruju se na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma Svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo." (član 17)

"Svako ima pravo na ličnu slobodu.

Lišavanje slobode dopušteno je samo iz razloga i u postupku koji je predviđen zakonom." (član 29 stav 1 i 2)

"Jemči se dostojanstvo i sigurnost čovjeka.

Jemči se nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta čovjeka, njegove privatnosti i ličnih prava.

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju.

Niko se ne smije držati u ropstvu ili ropskom položaju." (član 28)

„Jemči se poštovanje ljudske ličnosti i dostojanstva u krivičnom ili drugom postupku, u slučaju lišenja ili ograničenja slobode i za vrijeme izvršavanja kazne.

Zabranjeno je i kažnjivo svako nasilje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje nad licem koje je lišeno slobode ili mu je sloboda ograničena, kao i iznuđivanje priznanja i izjava.”(član 31)

„Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je samostalan i nezavisan organ koji preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda vrši funkciju na osnovu Ustava, zakona i potvrđenih međunarodnih ugovora, pridržavajući se i načela pravde i pravičnosti”. (član 81 stav 1 i 2)

7. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11 od 15.08.2011, 032/14 od 30.07.2014, 021/17 od 31.03.2017) propisuje:

„Zaštitnik/ca samostalno i nezavisno, na načelima pravde i pravičnosti, preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjim ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja, kao i mjere za spriječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije.” (član 2)

„Zaštitnik/ca u vršenju svoje funkcije djeluje na način što: ukazuje, upozorava, kritikuje, predlaže ili preporučuje.

Na zahtjev organa, Zaštitnik/ca može dati mišljenje o zaštiti i unaprjeđenju ljudskih prava i sloboda.” (član 20)

„Postupak ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda pokreće se povodom pritužbe ili po sopstvenoj inicijativi.” (član 28 stav 1)

„Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.”(član 41)

8. Krivični zakonik Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 040/08 od 27.06.2008, 025/10 od 05.05.2010, 073/10 od 10.12.2010, 032/11 od 01.07.2011, 064/11 od 29.12.2011, 040/13 od 13.08.2013, 056/13 od 06.12.2013, 014/15 od 26.03.2015, 042/15 od 29.07.2015, 058/15 od 09.10.2015, 044/17 od 06.07.2017, 049/18 od 17.07.2018, 003/20 od 23.01.2020, 026/21 od 08.03.2021) propisuje:

„Ko zlostavlja drugog ili prema njemu postupa na način kojim se vrijeđa ljudsko dostojanstvo, kazniće se zatvorom do jedne godine.

(2) Ako djelo iz stava 1 ovog člana učini službeno lice u vršenju službe, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.” (član 166a)

9. Zakon o unutrašnjim poslovima ("Službeni list Crne Gore", br. 044/12 od 09.08.2012, 036/13 od 26.07.2013, 001/15 od 05.01.2015, 087/18 od 31.12.2018) propisuje:

„Policijski poslovi, u smislu ovog zakona, su:

(...) spriječavanje vršenja i otkrivanje krivičnih djela i prekršaja;

pronalaženje učinilaca krivičnih djela i prekršaja i njihovo dovođenje nadležnim organima.”(...) (član 10 stav 3 i 4)

„Policijski poslovi obavljaju se sa ciljem da se obezbijedi jednaka zaštita bezbjednosti, prava i sloboda, primijeni zakon i obezbijedi vladavinu prava.”(član 12)

„Policijski službenici postupaju u skladu sa Ustavom, potvrđenim međunarodnim ugovorima, zakonom i drugim propisima.

Policijski službenici se pridržavaju standarda policijskog postupanja, a naročito onih koji proizilaze iz obaveza utvrđenih međunarodnim aktima, a odnose na dužnost služenja ljudima, poštovanje zakonitosti i suzbijanje nezakonitosti, ostvarivanje ljudskih prava, nediskriminaciju pri izvršavanju policijskih zadataka, ograničenost i uzdržanost u upotrebi sredstava prinude, zabranu mučenja i primjene nečovječnih i ponižavajućih postupaka, pružanje pomoći nastradalim licima, obavezu

zaštite tajnih i ličnih podataka, obavezu odbijanja nezakonitih naređenja i suprotstavljanje svakom obliku korupcije.” (član 14)

“Polijski službenici postupaju u skladu sa Ustavom, potvrđenim međunarodnim ugovorima, zakonom i drugim propisima.

Polijski službenici dužni su da se pridržavaju standarda polijskog postupanja, a naročito standarda koji proizilaze iz obaveza utvrđenih međunarodnim aktima, a odnose se na dužnost služenja ljudima, poštovanje zakonitosti i suzbijanje nezakonitosti, ostvarivanje ljudskih prava, nediskriminaciju prilikom izvršavanja polijskih zadataka, ograničenost i uzdržanost u upotrebi sredstava prinude, zabranu mučenja i primjene nečovječnih i ponižavajućih postupaka, pružanje pomoći ugroženim i drugim licima kojima je pomoć potrebna, obavezu zaštite tajnih i ličnih podataka, obavezu odbijanja nezakonitih naređenja i suprotstavljanje svakom obliku korupcije i diskriminacije.” (član 20)

“Polijski službenik, u slučajevima kad je to moguće, van radnog vremena, pruža pomoć svakom licu koje se nalazi u opasnosti, sprječava vršenje krivičnih djela i radnji koje mogu da naruše javni red i mir ili ugroze bezbjednost lica i imovine, u zavisnosti od procjene i stepena ugroženosti bezbjednosti lica i imovine.

U slučaju iz stava 1 ovog člana polijski službenik, bez odlaganja, obavještava najbližu organizacionu jedinicu Policije, ostaje na licu mjesta i obezbjeđuje lice mjesta do dolaska polijskih službenika koji će postupiti po njegovom obavještenju i preuzima druga polijska ovlašćenja, mjere i radnje u skladu sa zakonom.

Izuzetno, polijski službenik za vrijeme privremene spriječenosti za rad nije dužan da postupi u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Po osnovu vršenja poslova iz stava 1 ovog člana, polijski službenik ostvaruje prava u skladu sa ovim zakonom.” (član 22)

“Polijska ovlašćenja, mjere i radnje su:

(...)

2) utvrđivanje identiteta lica i istovjetnosti predmeta;

(...) i

22) druga ovlašćenja propisana zakonom.” (član 41)

“Polijska ovlašćenja se mogu primijeniti samo ako su ispunjeni zakonom propisani uslovi za njihovu primjenu.

Polijski službenik je dužan da procijeni ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana i odgovoran je za tu procjenu.

Polijski službenik primjenjuje polijska ovlašćenja po:

1) nalogu suda ili državnog tužioca;

2) naređenju nadređenog službenika, u skladu sa ovim zakonom;

3) sopstvenoj inicijativi, ako nadređeni službenik nije prisutan, a razlozi hitnosti zahtijevaju postupanje bez odlaganja.

Lice prema kome se primjenjuje polijsko ovlašćenje ima pravo da bude upoznato sa razlozima za preuzimanje polijskog ovlašćenja, da ukaže na okolnosti koje smatra bitnim u vezi sa tim, da bude upoznato sa identitetom polijskog službenika i da traži prisustvo lica koje uživa njegovo povjerenje, kad to okolnosti omogućavaju i ako se time ne ugrožava izvršenje polijskog zadatka. (član 43)

“Policija može uputiti poziv na razgovor licu za koje postoji vjerovatnoća da raspolaže podacima koji su neophodni za vršenje polijskih poslova.

U pozivu iz stava 1 ovog člana, moraju se navesti razlozi pozivanja na razgovor, naziv, mjesto i adresa organizacione jedinice Policije u koju se lice poziva na razgovor, vrijeme dolaska i pravo lica da na razgovor dođe sa advokatom.

Ako pozvano lice iz stava 1 ovog člana dođe u prostorije Policije sa advokatom, advokatu se mora omogućiti da prisustvuje razgovoru.

Pozvano lice iz stava 1 ovog člana, poučiće se da nije dužno da daje podatke.

Lice koje se nije odazvalo pozivu može se prinudno dovesti, samo ako je u pozivu bilo na to upozoreno.” (član 74)

Vrijeme u kojem se lice može pozvati na razgovor

“Lice se može pozvati na razgovor u vremenu od 6 do 22 časa.

Izuzetno, radi vršenja policijskih poslova koji ne trpe odlaganje, policijski službenik može pozvati lice na razgovor van vremena iz stava 1 ovog člana.” (član 75)

“Policijski službenik dužan je da lice koje dovodi, prije dovođenja, na njegovom jeziku ili na jeziku koji razumije, upozna sa razlozima dovođenja i pravima: da o dovođenju obavijesti člana porodice ili treće lice od povjerenja, a ako je to lice stranac i diplomatsko konzularnog predstavnika države čiji je državljanin, odnosno predstavnika odgovarajuće međunarodne organizacije ako se radi o licu bez državljanstva ili migrantu; na advokata po sopstvenom izboru od momenta dovođenja i na zdravstveni pregled od strane doktora medicine po njegovom izboru.

Ako postoji vjerovatnoća da će lice koje treba dovesti pružiti otpor, dovođenje se može izvršiti i bez prethodnog saopštavanja razloga. (...)” (član 79 stav 1 i 2)

“Sredstva prinude, u smislu ovog zakona, su:

1) fizička snaga;

(...)

Sredstva iz stava 1 ovog člana, upotrijebiće se kad je to neophodno radi zaštite bezbjednosti ljudi, odbijanja napada i sprječavanja bjekstva, ako se davanjem upozorenja ili izdavanjem naredjenja ne može izvršiti službeni zadatak.”(...)

Policijski službenik će prije upotrebe sredstva prinude na to upozoriti lice prema kome sredstvo namjerava da upotrijebi.

Izuzetno od stava 5 ovog člana, sredstva prinude se mogu upotrijebiti i bez prethodnog upozorenja, kad to upozorenje može ugroziti postizanje cilja u vršenju policijskih poslova.

Policijski službenik je prilikom upotrebe sredstava prinude dužan da štiti živote ljudi, prouzrokuje što manje povreda i materijalne štete, kao i da obezbijedi da se pomoć povrijeđenom ili ugroženom licu što prije pruži i da njegova porodica ili drugi srodnici o tome što prije budu obaviješteni.” (član 94 stav 1 tačka 1 i stav 2, 5,6 i 7)

“Pored težih povreda službene dužnosti utvrđenih zakonom kojim se uređuju prava i obaveze državnih službenika i namještenika, teže povrede službene dužnosti policijskih službenika su: (...)

17) nepodnošenje predloga za privremeno udaljenje policijskog službenika;

18) nesačinjavanje izvještaja o upotrebi sredstava prinude;

19) prikrivanje izvršenja teže povrede službene dužnosti i nepodnošenje predloga za pokretanje disciplinskog postupka; (...) (član 173 stav 1 t. 17, 18 i 19)

“Kontrola i nadzor rada Policije obezbjeđuje se parlamentarnom, građanskom i unutrašnjom kontrolom, kao i od strane Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore kad vrši poslove nacionalnog preventivnog mehanizma za zaštitu lica lišenih slobode od mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja i postupa po pritužbama na rad policijskih službenika.”(član 189)

“Unutrašnju kontrolu Policije vrši posebna organizaciona jedinica Ministarstva.

U vršenju poslova iz svoje nadležnosti, unutrašnja kontrola je operativno nezavisna od Ministarstva, Policije i drugih organa državne uprave.

Rukovodilac unutrašnje kontrole za svoj rad i rad unutrašnje kontrole Policije odgovara ministru.”(član 194)

“Poslovi unutrašnje kontrole rada policije su: preduzimanje preventivnih i operativnih mjera i radnji u skladu sa zakonom na otkrivanju i suzbijanju krivičnih djela sa elementima korupcije i drugih oblika koruptivnog ponašanja, kao i drugih krivičnih djela policijskih službenika, izvršenih na radu ili u vezi sa radom, kontrola zakonitosti vršenja policijskih poslova, a naročito u pogledu poštovanja i zaštite ljudskih prava prilikom izvršavanja policijskih zadataka i primjeni policijskih ovlašćenja i druge kontrole od značaja za efikasan i zakonit rad Policije.” (član 195)

“Polijski službenik unutrašnje kontrole, u vršenju poslova unutrašnje kontrole, postupa:

- 1) po sopstvenoj inicijativi;
- 2) na osnovu prikupljenih obavještenja i drugih saznanja;
- 3) na osnovu predloga, pritužbi i predstavki fizičkih lica i policijskih službenika, u vezi sa primjenom policijskih ovlašćenja u vršenju policijskih poslova;
- 4) na osnovu zahtjeva i naloga nadležnog državnog tužilaštva;
- 5) po prigovoru iz člana 32 stav 6 ovog zakona, ako se odnosi na odgovor po pritužbi na primjenu policijskih ovlašćenja u vršenju policijskih poslova;
- 6) na osnovu predloga i zaključka Odbora za bezbjednost i odbranu;
- 7) na osnovu preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore;
- 8) na osnovu analize ocjena i preporuka Savjeta.

O svim slučajevima preduzimanja ili propuštanja radnji i postupanja Policije za koje se u postupku unutrašnje kontrole utvrdi da su suprotne zakonu, blagovremeno se, u pisanom obliku, obavještava ministar.

Državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, organi lokalne uprave i službe obrazovane u skladu sa zakonom kojim se uređuje lokalna samouprava, privredni subjekti, pravna i fizička lica ne smiju otkriti informaciju o zahtjevima dostavljenim od strane policijskog službenika unutrašnje kontrole.” (član 197)

“U vršenju unutrašnje kontrole, policijski službenik unutrašnje kontrole preduzima potrebne radnje, utvrđuje činjenično stanje, prikuplja dokaze i o tome sačinjava pisani izvještaj.

U slučaju utvrđivanja nepravilnosti ili nezakonitosti u primjeni policijskih ovlašćenja prilikom vršenja policijskih poslova, izvještaj iz stava 1 ovog člana sadrži i predlog za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, odnosno inicijativu za pokretanje odgovarajućih postupaka radi utvrđivanja odgovornosti policijskih službenika.

Policija je dužna da postupi po predlogu iz izvještaja iz stava 2 ovog člana i o preduzetim aktivnostima obavijeste unutrašnju kontrolu, u najkraćem roku, a koji je objektivno dovoljan za postupanje po tom predlogu.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana i dokumentacija koja je sačinjena u postupku unutrašnje kontrole mogu se dostavljati ministru i direktoru Policije u cilju pokretanja postupka za utvrđivanje disciplinske odgovornosti policijskog službenika, nadležnom državnom tužilaštvu, sudu i drugom organu, na osnovu ovlašćenja utvrđenih posebnim zakonom.” (član 199)

Međunarodno pravo

10. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima propisuje:

“Niko neće biti podvrgnut torturi ili drugom surovom, nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kazni.”(član 5).

11. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima propisuje:

“Niko neće biti podvrgnut torturi ili surovom, nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kazni“(…) (Član 7)

Sve države potpisnice vode računa o tome da nadležne vlasti u najkraćem roku pristupe nepristrasnoj istrazi kad god postoje osnovani razlozi da se vjeruje da je na teritoriji koja potpada pod njihovu nadležnost počinjeno neko djelo mučenja.” (član 12).

12. UN Konvencija protiv mučenja i drugih svirepih, nehumanih ili ponižavajućih postupaka ili kazni propisuje:

“Mučenje označava svaki čin kojim se nekom licu namjerno nanose velike patnje, fizičke ili duševne, sa ciljem da se od njega ili nekog trećeg lica dobiju obavještenja ili priznanja, da se kazni za neko djelo koje je ono ili neko treće lice počinilo ili se sumnja da ga je počinilo, da se uplaši ili da se na njega

izvrši pritisak ili iz bilo koje druge pobude zasnovane na bilo kakvom obliku diskriminacije, kad takav bol ili takve patnje nanosi službeno lice ili neko drugo lice koje djeluje po službenoj dužnosti ili na osnovu izričitog naloga ili pristanka službenog lica(...)" (član 1)

"Sve države potpisnice vode računa o tome da nadležne vlasti u najkraćem roku pristupe nepristrasno istrazi kad god postoje osnovani razlozi da se vjeruje da je na teritoriji koja potpada pod njihovu nadležnost počinjeno neko djelo mučenja" (član 12).

13. Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda propisuje:

"Niko ne može biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju." (član3).

"Konvencija jamči svim licima koja tvrde, da su bila podvrgnuta mučenju da se mogu obratiti žalbom vlastima države na čijoj teritoriji se to dogodilo, a dotična država je dužna da im to omogući, kao i da odmah ispita navode žalbe i da ujedno preduzme potrebne mere da se žalilac i eventualni svedoci zaštite od bilo kakvog maltretiranja ili zlostavljanja zbog podnošenja žalbe ili svedočenja." (član 13). Štaviše, države su obavezne da odmah („u najkraćem roku“), po službenoj dužnosti, pokrenu nepristrasnu istragu kad god postoje osnovi sumnje da je na njihovoj teritoriji izvršen neki akt mučenja (čl 12). Dakle, mora se voditi neodložna i nepristrasna istraga, bilo po žalbi oštećenog bilo po službenoj dužnosti.

"Svako ima pravo na slobodu i bezbjednost ličnosti.

Niko ne može biti lišen slobode osim u sljedećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom: a) u slučaju zakonitog lišenja slobode na osnovu presude nadležnog suda, b) u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog neizvršenja zakonite sudske odluke ili radi obezbjeđenja ispunjenja neke obaveze propisane zakonom, c) u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja lica pred nadležnu sudsku vlast zbog opravdane sumnje da je izvršilo krivično djelo, ili kada se to opravdano smatra potrebnim kako bi se preduprijedilo izvršenje krivičnog djela ili bjekstvo po njegovom izvršenju, d) u slučaju lišenja slobode maloljetnog lica na osnovu zakonite odluke u svrhu vaspitnog nadzora ili zakonitog lišenja slobode radi njegovog privođenja nadležnom organu, e) u slučaju zakonitog lišenja slobode da bi se spriječilo širenje zaraznih bolesti, kao i zakonitog lišenja slobode duševno poremećenih lica, alkoholičara ili uživalaca droga ili skitnica, f) u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode lica da bi se spriječio njegov neovlašćeni ulazak u zemlju, ili lica protiv koga se preduzimaju mjere u cilju deportacije ili ekstradicije.

Svako ko je uhapšen mora biti odmah i na jeziku koji razumije obavješten o razlozima za njegovo hapšenje i o svakoj optužbi protiv njega.

Svako ko je uhapšen ili lišen slobode shodno odredbama iz stava 1.c ovog člana mora bez odlaganja biti izveden pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom određeno da obavlja sudske funkcije i mora imati pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se usloviti garancijama da će se lice pojaviti na suđenju.

Svako ko je lišen slobode ima pravo da pokrene postupak u kome će sud hitno ispitati zakonitost lišenja slobode i naložiti puštanje na slobodu ako je lišenje slobode nezakonito. Svako ko je uhapšen ili lišen slobode u suprotnosti s odredbama ovog člana ima utuživo pravo na naknadu." (član 5)

14. Evropska konvencija o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja propisuje:

„Ustanovljava se Evropski komitet za sprečavanje mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (u daljem tekstu: Komitet). Komitet putem posjeta osobama lišenim slobode ispituje kako se prema njima postupa sa ciljem da, ukoliko je potrebno, poveća zaštitu tih osoba od mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja.“ (član 1)

15. Izvještaj Vladi Crne Gore o posjeti Crnoj Gori Evropskog Komiteta za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajuće postupanja ili kažnjavanja (KSM) od 9. do 16. oktobra 2017. godine:

„U svjetlu nalaza i zapažanja delegacije tokom posjete 2017. godine, po mišljenju KSM-a, crnogorski organi vlasti su dužni da preduzmu neophodne mjere za okončanje zlostavljanja od strane službenika za sprovođenje zakona kroz višestrani pristup, koji obuhvata: konkurentni proces zapošljavanja policijskih službenika na osnovu strogih kriterijuma za odabir; edukativni kurs za sve novozaposlene sa posebnim naglaskom na napredne metode istrage krivičnih djela; odgovornost starješina za njihove rukovodeće obaveze; primjenu odgovarajućih sankcija (krivičnih i disciplinskih) za počinioc zlostavljanja i za one koji ga ne sprječavaju; i postojanje djelotvornih i nezavisnih procedura za ispitivanje žalbi i drugih relevantnih informacija o navodnom zlostavljanju od strane policijskih službenika.“ (paragraf 15)

„Nalazi delegacije tokom ove posjete 2017. godine ukazuju na to da su lica lišena slobode i dalje pod znatnim rizikom od zlostavljanja od strane policije. Iako je primjetno da je broj navoda manji od broja onih ustanovljenih 2013. godine, što ukazuje na to da su crnogorski organi vlasti preduzeli mjere za smanjenje zlostavljanja od strane policijskih službenika, takve mjere očigledno još uvijek nisu bile djelotvorne u iskorjenjivanju zlostavljanja. Ukratko, kultura policijskog zlostavljanja još uvijek nije djelotvorno obuzdana.

U stvari, sami broj slučajeva na koje je delegacija naišla tokom posjete 2017. u vezi sa zlostavljanjem, zahtijeva hitno i odlučno djelovanje nadležnih organa. Crnogorski organi vlasti moraju da uvide da postojanje zlostavljanja od strane policijskih službenika predstavlja činjenicu, da to nije rezultat nekolicine grubih policajaca, već da je riječ o prihvaćenoj praksi unutar postojeće policijske kulture, posebno među kriminalističkim inspektorima. Nadležni organi bi trebalo da temeljno istraže sva sredstva kako bi osigurali da poruka o nultoj toleranciji zlostavljanja pritvorenih lica dođe do službenika za sprovođenje zakona na svim nivoima; trebalo bi ih navesti da spoznaju, kroz konkretne aktivnosti, da je država odlučna da iskorijeni zlostavljanje lica lišenih slobode. Borba protiv zlostavljanja podrazumijeva ne samo usvajanje odgovarajućih pravnih normi, već i preduzimanje potrebnih mjera kako bi se osigurala njihova primjena.“ (paragraf 14)

„Odjeljenje za unutrašnju kontrolu Ministarstva unutrašnjih poslova ima mandat da istraži bilo koju vrstu policijskog neprimjerenog ponašanja na sopstvenu inicijativu ili na osnovu pritužbi građana, preporuka Savjeta za građansku kontrolu policije i Ombudsmana, kao što je predviđeno Zakonom o unutrašnjim poslovima. Odjeljenje za unutrašnju kontrolu ispituje zakonitost policijskih akcija i ocjenjuje istinitost navoda, i ako utvrdi osnov za ove navode, podnosi svoje zaključke nadležnom tužiocu, ukoliko utvrdi moguće elemente krivične odgovornosti policijskih službenika, ili disciplinskom tužiocu Ministarstva unutrašnjih poslova u slučaju kršenja etičkog kodeksa. (...)“ (paragraf 18)

16. U Presuda Evropskog suda za ljudska prava, Baranin i Vukčević protiv Crne Gore (Predstavke br. 24655/18 i 24656/18) od 11. marta 2021. godine se navodi:

131. „Sud ponavlja da u takvim okolnostima kada pojedinac iznese vjerodostojnu tvrdnju da su ga ozbiljno i protivzakonito zlostavljali policija ili drugi državni službenici, i to protivno članu 3 Konvencije, ta odredba, posmatrana u vezi s opštom dužnošću države po članu 1 Konvencije da „jemči svakome unutar svoje nadležnosti prava i slobode određene ... Konvencijom“, zahtijeva postojanje djelotvorne istrage (vidjeti, među mnogim drugim izvorima citiranja, *Assenov i drugi protiv Bugarske*, 28. oktobar 1998. godine, stav 102, *Izvještaji presuda i odluka* 1998-VIII; *Labita protiv Italije* [VV], br. [26772/95](#), stav 131, ECHR 2000-IV; i *Bouyid protiv Belgije* [VV], br. [23380/09](#), stav 124, ECHR 2015). (pasus 131);

132. Nedostatak zaključaka koji proizilaze iz bilo koje istrage ne znači, sam po sebi, da je ista bila nedjelotvorna: obaveza sprovođenja istrage “nije obaveza rezultata, već obaveza sredstava”. Ne mora svaka istraga da bude nužno uspješna ili da dovede do zaključka koji se podudara sa izjavom podnosioca zahtjeva o slijedu događaja. Međutim, bilo koji nedostatak u istrazi koji ugrožava njen kapacitet da ustanovi okolnosti predmeta ili odgovorne osobe nosi rizik da ona odstupa od

zahtijevanog standarda djelotvornosti (vidjeti *Mocanu i drugi protiv Rumunije* [VV], br. [10865/09](#) i 2 drugih, stav 322, ECHR 2014. godine (izvodi); *El-Masri protiv Bivše jugoslovenske Republike Makedonije* [VV], br. [39630/09](#), stav 183, ECHR 2012. ; i *Bouyid*, gore citiran, stav 120). Postoji nekoliko kriterijuma koje istraga mora zadovoljiti u svrhe ispunjenja procesne obaveze na osnovu članova 2 i 3 Konvencije (vidjeti *mutatis mutandis*, *Ramsahai i drugi protiv Holandije* [VV], br. [52391/99](#), stav 323-346, ECHR 2007-II). Ti elementi su međusobno povezani i svaki od njih nije sam po sebi cilj kao što je to slučaj sa zahtjeima u vezi osiguravanja pravičnog suđenja na osnovu člana 6. Riječ je o kriterijumima koji zajedno omogućavaju ocjenjivanje stepena djelotvornosti istrage. Sva pitanja se moraju ocijeniti upravo u odnosu na tu svrhu djelotvorne istrage (vidjeti, *Mustafa Tunç i Fecire Tunç protiv Turske*, [VV], br. [24014/05](#), stav 225, 14. april 2015. godine, i *Nicolae Virgiliu Tănase protiv Rumunije* [VV], br. [41720/13](#), stav 171, 25. jun 2019. godine).

133. Najprije, djelotvorna istraga je ona koja je adekvatna, odnosno, ista bi trebalo da dovede do identifikacije i, ukoliko je odgovarajuće, kažnjavanja odgovornih lica (vidjeti *Armani Da Silva protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. [5878/08](#), stavovi 233 i 243, 30. mart 2016. godine; *Labita*, gore citiran, stav 131; *Boicenco protiv Moldavije*, br. [41088/05](#), stav 120, 11. jul 2006. godine; i *Stanimirović protiv Srbije*, br. [26088/06](#), stav 40, 18. oktobar 2011. godine). U suprotnom, opšta zakonska zabrana mučenja i nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja, bila bi, uprkos njenoj osnovnoj važnosti, nedjelotvorna u praksi, a državni službenici bi mogli u nekim slučajevima zloupotrijebiti prava onih koje kontrolišu stvarnim nekažnjavanjem (vidjeti *Labita*, gore citiran, stav 131).

134. Drugo, da bi istraga bila djelotvorna, osobe koje su odgovorne za njeno vođenje moraju biti nezavisne od osoba koje su predmet istrage (vidjeti, na primjer, *Mustafa Tunç i Fecire Tunç*, gore citiran, stavovi 222-224; *Barbu Anghelescu protiv Rumunije*, br. [46430/99](#), stav 66, 5. oktobar 2004. godine; i *Kurnaz i drugi protiv Turske*, br. [36672/97](#), stav 56, 24. jul 2007. godine). Ovo podrazumijeva ne samo nedostatak hijerarhijske i institucionalne povezanosti već takođe i nezavisnost sa praktičkog stanovišta (vidjeti, među mnogim drugim izvorima citiranja, *Mocanu i drugi*, gore citiran, stav 320; *Ramsahai i drugi*, gore citiran, stav 325; *Nachova i drugi protiv Bugarske* [VV], br. [43577/98](#) i [43579/98](#), stav 110, ECHR 2005-VII; vidjeti takođe *Ergi protiv Turske*, 28. jul 1998. godine, stavovi 83 i 84, *Izveštaji* 1998-IV, gdje je istraga javnog tužioca pokazala nedostatak nezavisnosti usljed prekomjernog oslanjanja na informacije koje su pružili žandarmi umiješani u incident).

135. Treće, istraga mora biti temeljna, što znači da vlasti moraju uvijek ozbiljno da pokušaju da otkriju šta se desilo te se ne smiju oslanjati na ishitrene ili neosnovane zaključke da bi okončali istragu ili kao osnov njihovih odluka (vidjeti *Mocanu i drugi*, stav 325, i *El-Masri*, stav 183, oba gore citirana).

136. Četvrto, zahtjev za postojanje hitnosti i razumne ekspeditivnosti se podrazumijeva u ovom kontekstu. Iako mogu postojati prepreke ili poteškoće koje mogu spriječiti napredak u istrazi u određenoj situaciji, brzi odgovor vlasti u istrazi navoda o zlostavljanju se može generalno smatrati suštinski bitnim za održavanje povjerenja javnosti u njihovo poštovanje vladavine prava, te za sprječavanje bilo kakve pojave koluzije ili tolerisanja nezakonitih radnji (vidjeti *Bouyid*, gore citiran, stav 121). Ova obaveza brzog reagovanja podrazumijeva da vlasti moraju reagovati čim se podnese zvanična pritužba. Čak i ako, striktno govoreći, nije podnijeta nikakva pritužba, istraga mora početi ako postoje dovoljno jasne indikacije da se dogodilo zlostavljanje (vidjeti *Stanimirović*, gore citiran, stav 39).

137. Peto, djelotvorna istraga je ona koja pruža dovoljno prisustvo javnog nadzora da bi se obezbijedila odgovornost. Iako stepen javne kontrole može varirati, podnosiocu žalbe mora biti omogućen djelotvoran pristup istražnom postupku u svim njegovim fazama (vidjeti, na primjer, *Mocanu i drugi*, gore citirani, stav 324; *Bati i drugi protiv Turske*, br. [33097/96](#) i [57834/00](#), stav 137, ECHR 2004-IV (izvodi); i *Gjini*, gore citiran, stav 95, uz ostale navedene izvore citiranja)."

V ZAKLJUČNA OCJENA

17. Podnosilac pritužbe se, preko svoje punomoćnice, obratio Zaštitniku ljudskih prava i sloboda, u bitnom navodeći: da je bio mučen, zlostavljan, vrijeđan, tučen i zastrašivan od strane policijskih službenika Sektora za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije (SBPOKK) dana 30. decembra 2020. godine; da Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije nije obavijestilo podnosioca pritužbe u ishodu postupanja po navodima o zlostavljanju, te da nadležno tužilaštvo nije tim povodom sprovelo djelotvornu istragu.

18. Utvrđeno je da se podnosilac pritužbe, sa XX i XX, dana 30. decembra 2020. godine nalazio u putničkom vozilu koje su službenici Interventne jedinice Odjeljenja bezbjednosti (OB) Nikšić oko 19:30 časova zaustavili na putnom pravcu Vilusi - Nikšić. Tokom pregleda, u vozilu je pronađeno vatreno oružje izbrisano serijskog broja sa okvirom u kom se nalazilo 9 komada municije odgovarajućeg kalibra, tri mobilna telefona sa kriptovanom zaštitom, tri kape crne boje tzv. "fantomke" i osam pari neraspakovanih rukavica, nakon čega su sva lica sprovedena u službene prostorije OB Nikšić. XX je lišen slobode i zadržan u OB Nikšić, dok su XX i XX ovlašćeni službenici SBPOKK-a preuzeli iz OB Nikšić i odvezli do svojih službenih prostorija u Podgorici.

19. Obojica su 3. januara 2021. godine u medijskom tekstu iznijela navode o zlostavljanju od strane službenika SBPOKK-a. Navodi o njihovom zlostavljanju su ponovljeni u krivičnoj prijavi koju je dana 05.01.2021. godine Osnovnom državnim tužilaštvu podnio XX, a po kojoj je formiran predmet pod poslovnom oznakom Ktr. br. 22/21. Zaštitnik je u odvojenom postupku prethodno postupao po pritužbi XX, kojom su bili obuhvaćeni navodi o zlostavljanju, kao i prigovor na rad Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije koje ga, do dana podnošenja pritužbe, nije obavijestilo o ishodu postupanja po navodima o zlostavljanju. U Mišljenju br. 640/22 od dana 30. decembra 2022. godine Zaštitnik je utvrdio da su postupajući policijski službenici SBPOKK-a XX povrijedili član 29 Ustava Crne Gore, odnosno član 5 Evropske konvencije o ljudskim pravima, a Odjeljenje za unutrašnju kontrolu MUP-a pravo na obraćanje – odgovor iz člana 57 Ustava Crne Gore. U odnosu na navode o zlostavljanju, a imajući u vidu da je pred Osnovnom državnim tužilaštvu bio formiran predmet Ktr. br. 22/21, Zaštitnik je ukazao na standard djelotvorne istrage i izrazio očekivanje da će Osnovno državno tužilaštvo sprovesti postupak u razumnom roku i obavijestiti Zaštitnika o ishodu postupanja, a XX upućen da se u slučaju odugovlačenja postupka u dijelu postupanja Osnovnog državnog tužilaštva može iznova obratiti Zaštitniku.²

U odnosu na postupanje službenika Uprave policije

20. Podnosilac pritužbe je nakon zaustavljanja vozila oko 19:30 časova sproveden u službene prostorije OB Nikšić u kojima je boravio od 20:50 časova do 22:50, kada su ga preuzeli službenici SBPOKK-a i povezli u službene prostorije u Podgorici, koje je napustio u 03:39 časova, odnosno nakon ukupno 8 časova.

21. Iz dostavnice, kojom se potvrđuje uručivanje poziva radi prikupljanja obavještenja u svojstvu građanina, proizilazi da je podnosiocu pritužbe u 21:55 časova uručen poziv br. 914/01 od OB Nikšić, u

² Stav 24 citiranog Mišljenja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, dostupno na: www.ombudsman.co.me/docs/1679651691_30122022_preporuka_nk.pdf.

kojem je isključivo bilo navedeno da se *odmah* javi policijskim službenicima SBPOKK-a u njihove službene prostorije. Službenici SBPOKK-a su zatim "preuzeli" podnosioca pritužbe, kako se navodi službenoj zabilješci br. 102/20-33827 od 31.12.2020. godine i kako se dokazuje uvidom u video materijal izuzet sa video nadzora OB Nikšić. U dostavljenoj dokumentaciji se ne opovrgavaju navodi podnosioca pritužbe da mu nije dozvoljeno da pozove advokata, te da su mu službenici SBPOKK-a vezali ruke plastičnim stegama tamne boje za vrijeme putovanja na relaciji Nikšić - Podgorica.

U spisima predmeta ne egzistira dokaz da su postupajući službenici o radnjama preduzetim u odnosu na podnosioca pritužbe obavijestili nadležnog državnog tužioca.

Zaštitnik upozorava na kontinuitet loše prakse prilikom primjene instituta pozivanja građana radi prikupljanja obavještenja u svojstvu građana, koja nije u skladu sa članom 259 ZKP-a, koji propisuje da policija može pozivati građane radi prikupljanja obavještenja o krivičnom djelu i učiniocu, *te da se u pozivu mora naznačiti razlog pozivanja i da građanin ima pravo da u prostorije policije dođe zajedno sa advokatom*, kao ni sa, tada važećim, čl. 50, st. 2 Zakona o unutrašnjim poslovima, shodno kojem se u pozivu moralo navesti naziv, mjesto i adresa organizacione jedinice Policije, razlog, mjesto i vrijeme pozivanja. Zaštitnik je više puta upozoravao na obavezu poštovanja propisa u vezi sa pozivanjem građana.³

22. Zaštitnik još jednom podsjeća i na stav Evropskog suda za ljudska prava sadržan u presudi *Asanović protiv Crne Gore* da se pozivanje *odmah* smatra upozorenjem, kojim nije data mogućnost podnosiocu predstavke da sam postupi u skladu sa pozivom, jer je utvrđeno da je podnosilac predstavke prinudno doveden u policijsku stanicu, što je u suprotnosti sa članom 259 stav 1 ZKP-a i predstavlja *de facto* lišenje slobode⁴, odnosno povredu člana 5 stav 1 Konvencije.

Zaštitnik podsjeća i na ustanovljenju praksu Suda da se član 5 stav 1 takođe može primijeniti kada je lišenje slobode trajalo veoma kratko⁵, te činjenicu da nekom licu nijesu stavljene lisice, da nije zatvoreno u ćeliju ili na drugi način fizički sputano ne predstavlja odlučujući faktor prilikom utvrđivanja postojanja lišenja slobode.⁶

23. Zaštitnik dalje podsjeća da je u praksi međunarodnih tijela ranije prepoznato da je rizik od zlostavljanja najveći u prvim satima lišavanja slobode. U tom smislu Evropski komitet za sprječavanje mučenja (CPT) dosljedno ističe važnost tri proceduralne garancije, naime: pravo na pristup advokatu, pravo na pristup doktoru i pravo na to da treće lice bude obaviješteno, po vlastitom izboru. To pretpostavlja da su osobe lišene slobode o tim pravima uredno obaviještene, prvo usmeno i, što je prije moguće, pisanim putem (npr. putem "pisma o pravima" ili drugog dokumenta kojim se utvrđuju prava osoba u policijskom pritvoru) na jeziku koji one razumiju. Ovo "trojstvo prava" trebalo bi se primjenjivati od samog početka lišenja slobode od strane policije - to jest, kada je dotična osoba dužna ostati u policiji.

CPT dalje smatra da moraju postojati jasna pravila u pogledu načina na koji se vrši policijsko ispitivanje. Pravila treba, između ostalog, da sadrže sljedeće: obavještanje pritvorenika o identitetu (imenu i/ili broju) osoba prisutnih tokom saslušanja; dozvoljenoj dužini trajanja saslušanja; periodima odmora između saslušanja i pauzama tokom saslušanja.(...) Takođe bi trebalo da postoji obaveza sistematskog evidentiranja vremena kad saslušanje počinje i završava, svakog zahtjeva istaknutog od strane pritvorene osobe tokom saslušanja i osoba koje su prisutne tokom svakog saslušanja.

³ Vidjeti, između ostalih: https://www.ombudsman.co.me/docs/1675930465_30122022_preporuka_br.pdf.

⁴ *Asanović protiv Crne Gore*, stav 66.

⁵ Vidjeti, između ostalih izvora, *M.A. protiv Kipra*, br. 41872/10, stav 190, ECHR 2013

⁶ *M.A. protiv Kipra*, st. 193.

24. Prilikom utvrđivanja da li je učinjena povreda člana 3 Konvencije Evropski sud razmatra sve dokaze koje su mu podnijeli podnosilac predstavke, tužena država i treća lica kojima je Sud dozvolio da se umiješaju. Ovo obuhvata, kada je relevantno, međunarodne instrumente i izvještaje organa koji prate sprovođenje međunarodnih ugovora, nevladinih organizacija i međunarodnih eksperata.⁷

Zaštitnik podsjeća da je CPT, na osnovu posjete Crnoj Gori 2017. godine, između ostaloga, naveo: "...nalazi delegacije tokom ove posjete 2017. godine ukazuju na to da su lica lišena slobode i dalje pod znatnim rizikom od zlostavljanja od strane policije... Ukratko, kultura policijskog zlostavljanja još uvijek nije djelotvorno obuzdana. Crnogorski organi vlasti moraju da uvide da postojanje zlostavljanja od strane policijskih službenika predstavlja činjenicu, da to nije rezultat nekolicine grubih policajaca, već da je riječ o prihvaćenju praksi unutar postojeće policijske kulture..."

25. Pored utvrđenog nezakonitog lišenja slobode i bez omogućavanja korišćenja procesnih garancija koje su upostavljene u cilju spječavanja zlostavljanja kako je naprijed obrazloženo, Zaštitnik primjećuje da izjave podnosioca pritužbe i postupajućih službenika SBPOKK-a korespondiraju u dijelu da je podnosilac pritužbe odbio da dobrovoljno kaže šifru za otključavanje kriptovanog telefona, dok se razlikuju u tome što su postupajući službenici izričito poricali da su ga zlostavljali kako bi ga primorali da otključa telefon.

Navedeno, uz analizu sadržaja izuzete SKY komunikacije ostvarene između policijskog službenika koji je u izjavama podnosioca pritužbe identifikovan kao jedno od lica koje ga je zlostavljalo i trećeg lica, a u vezi sa predmetnim događajem, bez sumnje predstavlja *uvjerljivu tvrdnju* da je podnosilac predstavke bio podvrgnut zlostavljanju u smislu člana 3 Konvencije.

Stoga su državne vlasti bile u obavezi da sprovedu djelotvornu istragu.

U odnosu na postupanje Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije

26. Iz izjašnjenja koje je dostavilo Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije proističe da je postupak provjere istovremeno sproveden po navodima XX i XX. Dalje se navodi da u postupku provjere nijesu utvrđeni dokazi kojima bi se nesporno potvrdili navodi o nezakonitom postupanju policijskih službenika, imajući u vidu kontradiktornost između, sa jedne strane izjava datih od strane lica prema kojima su preduzimate radnje i sadržine izjava uzetih od strane policijskih službenika sa druge strane.

U spisima predmeta ne egzistira dokaz da je podnosilac pritužbe na bilo koji način obaviješten o ishodu postupanja Odjeljenja.

27. Zaštitnik podsjeća da dobra uprava, shodno svojim načelima i principima, podrazumijeva da je uprava okrenuta potrebama građana, da je otvorena i dostupna građanima, da postupa sa uvažavanjem i pažnjom, da jednako postupa sa građanima u istim i sličnim situacijama, kao i da blagovremeno postupa po zahtjevima građana. Kašnjenje organa javne uprave u donošenju odluka i djelovanju, može izazvati nezadovoljstvo, nepravdu ili ozbiljnu štetu i javnom interesu i privatnim interesima.

28. Polazeći od toga da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori ustanovljena u cilju zaštite i unaprijeđenja ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, zakonom, ratifikovanim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava i u

⁷ Cestaro protiv Italije (predstavka br. 6884/11), presuda od 7. aprila 2015, stav 171.

cilju jačanja vladavine prava, a pridržavajući se i načela pravde i pravičnosti, Zaštitnik ne može a da ne primjeti je Odjeljenje propustilo da utvrdi nezakonito lišavanje slobode i druge nepravilnosti u radu postupajućih službenika kako je to naprijed obrazloženo.

Pored naprijed navedenog, Odjeljenje se nije bavilo činjenicom da postupajući službenici SBPOKK-a osim jednog, koji je imao okačenu službenu legitimaciju – značku oko vrata,, nijesu imali vidljiva obilježja za vrijeme preduzimanja službenih radnji.

29. Zaštitnik još jednom podsjeća da borba protiv izuzimanja od odgovornosti mora početi kod kuće, tj. u okviru same službe (policijske ili zatvorske, vojnih vlasti, itd.). U mnogim slučajevima, kada uslijede tvrdnje da je došlo do zlostavljanja od strane službenog lica, kolege se iz lojalnosti drže zajedno i uzajamno pomažu, a ponekad čak i prikrivaju protivzakonite postupke drugih kolega.⁸ Ovakvo postupanje nije u skladu ni sa stavom CPT-a koji ponavlja da mora postojati jasno shvatanje da se odgovornost za zlostavljanje proteže dalje od samih počinitelaca na sve one koji znaju, ili bi trebalo da znaju na osnovu svog položaja da se zlostavljanje dešava, a ne preduzimaju radnje na njegovom sprječavanju niti ga prijavljuju.⁹

U odnosu na postupanje Osnovnog državnog tužilaštva

30. Član 3 inherentno nameće procesnu obavezu državama da djelotvorno istraže incidente navodnog zlostavljanja. Ta obaveza je izuzetno važna. Bez nje bi bila nedjelotvorna supstancijalna obaveza da se zabrani mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje. Zabranjeno ponašanje ostalo bi skriveno, a države bi mogle, u suštini, da postupaju nekažnjeno.¹⁰

31. U odnosu na okolnost da podnosilac pritužbe nije direktni podnosilac krivične prijave, jer su navodi o zlostavljanju koje je pretrpio obuhvaćeni krivičnom prijavom koju je 05.01.2021. godine Osnovnom državnim tužilaštvu podnio XX, Zaštitnik podsjeća da kada nadležni državni organi na bilo koji način saznaju da postoji razuman osnov za sumnju (*reasonable ground*) da je izvršena radnja mučenja ili zlostavljanja na teritoriji u nadležnosti države, dužni su da sprovedu djelotvornu istragu.¹¹ Zaštitnik podsjeća da je Evropski sud za ljudska prava u više slučajeva utvrdio kršenje obaveze države da sprovede djelotvornu istragu i kada nije mogao da utvrdi da je do zlostavljanja zaista došlo.¹²

32. Kada postoji razlog za sprovođenje istrage – *uvjerljiva tvrdnja*, a kako je to naprijed obrazloženo, ona mora biti djelotvorna, tj. takva da može dovesti do utvrđivanja činjenica i, ako se utvrdi da se zlostavljanje dogodilo, do identifikovanja i odgovarajućeg kažnjavanja odgovornih.¹³

Evropski sud za ljudska prava je u naprijed citiranoj presudi *Baranin i Vukčević protiv Crne Gore* naveo da nedostatak zaključaka koji proizilaze iz bilo koje istrage ne znači, sam po sebi, da je ista bila nedjelotvorna: obaveza sprovođenja istrage "nije obaveza rezultata, već obaveza sredstava". Ne mora

⁸ Opšti izvještaj CPT-a br. 14 – Borba protiv nekažnjivosti mučenja, 2004, stav 26.

⁹ Izvještaj o posjeti Crnoj Gori Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, obavljenoj od 15. do 22. septembra 2008. godine, stav 16.

¹⁰ Presuda Evropskog suda za ljudska prava *El-Masri v. The Former Yugoslav Republic of Macedonia*, predstavka br. 39630/09, presuda od 13. decembra 2012.

¹¹ "Each State Party shall ensure that its competent authorities proceed to a prompt and impartial investigation, wherever there is reasonable ground to believe that an act of torture has been committed in any territory under its jurisdiction", član 12 UNCAT (u članu 16 ova obaveza se širi na sve akte surovog, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja ili ponašanja; Bati i drugi protiv Turske, predstavke br. 33096 i 57834/00, stav 100. Vidjeti i Opšti izvještaj Evropskog komiteta za prevenciju mučenja br. 14 – Borba protiv nekažnjivosti mučenja, 2004, stav 27.

¹² Predmet *Assenov i drugi protiv Bugarske*, predstavka br. 24760/94, 1998, stav 102.

¹³ Presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetima *Milić i Nikezić protiv Crne Gore*, predstavke br. 54999/10 i 10609/11, st. 91–92, i *Siništaj i drugi protiv Crne Gore*, predstavke br. 1451/10, 7260/10 i 7382/10, st. 141–149.

svaka istraga da bude nužno uspješna ili da dovede do zaključka koji se podudara sa izjavom podnosioca zahtjeva o slijedu događaja. Međutim, bilo koji nedostatak u istrazi koji ugrožava njen kapacitet da ustanovi okolnosti predmeta ili odgovorne osobe nosi rizik da ona odstupa od zahtijevanog standarda djelotvornosti.

33. Zaštitnik je cijenio djelotvornost istrage u odnosu na postupanje ODT-a, počevši od 5. januara 2021. godine, kada su navodi o zlostavljanju iznijeti, zaključno sa danom dostavljanja izjašnjenja ODT-a odnosno 4. septembra 2023. godine.

Da bi se istraga smatrala djelotvornom, ona mora da zadovolji nekoliko kriterijuma koji su razrađeni u praksi Evropskog suda za ljudska prava: 1) nezavisnost i nepristrasnost; 2) blagovremenost i hitnost; 3) temeljitost; 4) omogući učešće žrtve, tj. oštećenog lica; 5) mora postojati kontrola javnosti; 6) odgovarajuće kažnjavanje odgovornih učinilaca. Riječ je o kriterijumima koji zajedno omogućavaju ocjenjivanje stepena djelotvornosti istrage. Svi kriterijumi se moraju ocijeniti upravo u odnosu na tu svrhu djelotvorne istrage.

U odnosu na kriterijum *nezavisnost i nepristrasnost*, Zaštitnik primjećuje da je istragu u pogledu navoda o zlostavljanju sprovodilo i dalje sprovodi Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici, koje je institucionalno i hijerarhijski potpuno nezavisno od Uprave policije i Ministarstva unutrašnjih poslova. Državna tužiteljka je preduzela radnje koje su dovele do identifikacije postupajućih policijskih službenika.

Blagovremeno i hitno postupanje državnih organa u ispitivanju navoda o zlostavljanju smatra se ključnim za očuvanje povjerenja javnosti u njihovu privrženost vladavini prava i otklanjanje sumnji da vlast ima tendenciju da zataškava ili toleriše nezakonite radnje državnih službenika.¹⁴ Postupajuća tužiteljka je prvu radnju preduzela 10 dana nakon podnijete prijave, odnosno 15. januara 2021. godine kada je usmeno naložila audio vizuelnom tehničaru-operateru da sa označenog portala odštampa predmetni tekst. Kao takva, prva radnja nije preduzeta blagovremeno, shodno praksi Evropskog suda za ljudska prava. U slučaju koji se ticao prekomjerne upotrebe sile, kršenje obaveze sprovođenja djelotvorne istrage utvrđen je zato što je od incidenta do trenutka angažovanja istražitelja prošlo 15 i po sati, kao i zato što su policajci umiješani u incident saslušani tek poslije više od dva dana, pri čemu nijesu bili razdvojeni, pa su imali priliku da dogovaraju iskaze, iako nije bilo moguće zaključiti da su ih zaista i dogovorili.¹⁵

34. Postupajuća tužiteljka je u periodu januar – mart 2021. godine dva puta tražila informacije od Kliničkog centra Crne Gore koji je oba puta odgovorio da XX nije evidentiran u protokol UC-a na traženi datum 30. decembar 2020. godine.

35. Tužiteljka je zatim bila na bolovanju u periodu od 20. marta do 4. maja za koje vrijeme nije bila u mogućnosti da postupa u predmetu.

Podnosilac pritužbe je saslušan nakon više od 4 mjeseca od dana podnošenja prijave, odnosno 13. maja 2021. godine, kada je naveo da je predmetnom prilikom zadobio tjelesne povrede, ali da nije išao na ljekarski pregled. Službenik kojeg je podnosilac pritužbe u svojoj izjavi pred tužiteljkom identifikovao kao lice koje ga je zlostavljalo, saslušan je nakon duže od 2 mjeseca kasnije, odnosno 22. jula 2021. godine.

¹⁴ Bati i drugi protiv Turske, predstavke br. 33096 i 57834/00, stav 136.

¹⁵ Mikheyev protiv Rusije, predstavka br. 77617/01, st. 94, 107, 330, 334 i 339.

Iako je Sektor za borbu protiv kriminala Odsjek za suzbijanje teških krivičnih djela obavijestio tužiteljku dana 28. oktobra 2021. godine o tome da je Odjeljenje unutrašnje kontrole MUP-a formiralo predmet i postupa po predstavi XX i XX, te da se ODT za sve tražene podatke može obratiti navedenom Odjeljenju, tužiteljka se ovom organu obratila skoro mjesec dana kasnije odnosno 22. novembra 2021. godine, tražeći kopiju predmetnih spisa. Odjeljenje je spise predmeta dostavilo dana 7. decembra 2021. godine, uključujući službenu zabilješku u kojoj se navodi da su u službenom automobilu u kojem se nalazio podnosilac pritužbe, nalazili službenici XX, XX i XX. Službenici XX i XX su, računajući od dana dobijanja te informacije, saslušani nakon duže od tri mjeseca kasnije, odnosno 14. marta 2022. godine, kada su negirali navode o zlostavljanju.

U spisima predmeta ne egzistira dokaz da je tužiteljka preduzela bilo koju službenu radnju od 19. oktobra 2022. godine, zaključno sa 23. martom 2023. godine, odnosno u periodu dužem od 5 mjeseci.

Na osnovu ovih i rokova u kojima se preduzimane druge radnje kako je to detaljno navedeno u utvrđenim činjenicama zaključuje se da istraga ne ispunjava zahtjev hitnosti.

36. Aktom od 27. marta 2023. godine postupajuća tužiteljka je obavijestila rukovodioca ODT-a, na njegov zahtjev, o radnjama koje je preduzela u konkretnom predmetu navodeći, između ostaloga, da je u cilju donošenja odluke neophodno saslušati i službenika SBPOKK-a XX. U navedenom aktu se ne obrazlaže zašto je za donošenje odluke potrebno saslušati ovo lice, ako se ima u vidu da su prethodno svi saslušani službenici SBPOKK-a negirali navode o zlostavljanju, niti kada i kako se planira saslušanje ovoga službenika ako se ima u vidu da je tužiteljka još 19. oktobra 2022. godine obaviještena da se ovo lice nalazi u Americi i da neće dolaziti duže vrijeme – nekoliko godina.

Zaštitnik primjećuje da za drugačiji zaključak nije od značaja obraćanje rukovodioca ODT-a koji je u aktu od 30. maja 2023. godine dostavljenom postupajućoj tužiteljki naveo da je neophodno da hitno intezivira rad u predmetu, kako bi u što kraćem roku mogla donijeti odluku u istom, a koja odluka nije bila donijeta zaključno sa danom dostavljanja izjašnjenja Zaštitniku.

37. Kriterijum *temeljitosti* podrazumijeva da budu preduzete sve mjere potrebne da se utvrde relevantne činjenice. Kako je već navedeno u početnoj fazi istrage je propuštena prilika da podnosilac pritužbe blagovremeno sasluša, a zatim uputi na ljekarski pregled, odnosno vještačenje radi utvrđivanja ili ocjenu neke važne činjenice gdje treba pribaviti nalaz i mišljenje od lica koje raspolaže potrebnim stručnim znanjem, a u kojem pregledu bi se, sprovedenom u roku od 5 do 7 dana od predmetnog događaja moguće evidentirale eventualne tjelesne povrede. Iz spisa predmeta ne proističe da su saslušana ni sva lica koja bi mogla da doprinesu rasvjetljavanju predmetnog događaja, odnosno službenici SBPOKK-a koje je podnosilac pritužbe zatekao u službenim prostorijama, a kako proističe iz dostavljenih video snimaka.

38. Kako je tužiteljka saslušanje službenika XX, koji je u direktnom telefonskom razgovoru dana 19. oktobra 2022. godine, naveo da se nalazi u Americi, ocijenila neophodnim za donošenje odluke u konkretnom predmetu, Zaštitnik ne može a da ne primjeti da, u tom cilju preduzete radnje, u periodu od 2. juna do 27. jula 2023. godine, ne ukazuju na temeljan pristup u smislu preduzimanja relevantnih radnji.

Naime, preduzete radnje su rezultirale činjenicama da je dana 14. juna 2023. godine u kancelariju ODT-a pristupilo lice XX rođeno godine, kojom prilikom je postupajuća tužiteljka utvrdila da se radi o licu koje je potrebno saslušati u ovom predmetu. Dana 27. jula 2023. saslušala je lice XX, rođenog godine za koje se takođe ispostavilo da to nije lice koje je bilo potrebno saslušati. Istoga dana postupajuća tužiteljka je pozvala Dežurnu službu Uprave policije kojom prilikom je policijski

službenik, a nakon uvida u evidenciju Uprave policije saopštio lične podatke i adresu XX (rođenog godine) koji je u decembru 2020. godine bio zaposlen u Sektoru za borbu protiv kriminala, a koji je napustio službu.

Zaključuje se da istraga nije zadovoljila ni kriterijum temeljitosti.

39. Kriterijum koji podrazumijeva da se *omogući učešće navodne žrtve, tj. oštećenog lica*, u mjeri potrebnoj da bi zaštitila svoje legitimne interese, i to na taj način što će biti saslušana i što će joj se omogućiti da iznosi i predlaže dokaze nije zadovoljen. Ovaj zaključak proističe iz činjenice da je navodnoj žrtvi sa značajnim zakašnjenjem omogućeno da učestvuje u postupku, kako je naprijed navedeno. Takođe, u spisima predmeta ne egzistira dokaz da je podnosiocu pritužbe omogućeno da predloži neku radnju u pravcu dokazivanja svojih tvrdnji, a u smislu proaktivnog postupanja tužilaštva. Nije sprovedena ni radnja prepoznavanja koja bi, kroz učešće navodne žrtve, omogućila dodatno rasvjetljavanje navoda o zlostavljanju. Nedonošenjem odluke u predmetu u periodu od 5. januara 2021. godine zaključno sa danom dostavljanja izjašnjenja Zaštitniku odnosno 4. septembra 2023. godine, podnosilac pritužbe, je onemogućen da, u slučaju odbacivanja prijave, takvu odluku preispita pred Višim tužilaštvom ili, eventualno, samostalno preuzme gonjenje.

Kriterijum *kontrole javnosti* koji podrazumijeva da informacije o ishodu istrage nije tajna, je zadovoljen. Ispitni postupak je sproveden na osnovu izjašnjenja i spisa predmeta koje je Zaštitniku dostavilo Osnovno državno tužilaštvo. Zaštitnik primjećuje da podnosilac pritužbe nije pružio dokaze kojim bi potkrijepio suprotan zaključak.

Konačno, Zaštitnik ne može cijeniti kriterijum *odgovarajuće kažnjavanje odgovornih učinilaca*, imajući u vidu sud nije dobio priliku da utvrdi postojanje eventualne odgovornosti i, sa tim u vezi, izrekne odgovarajuće kazne.

Na osnovu svega navedenog Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore zaključuje da :

- su nezakonitim lišenjem slobode dana 30. decembra 2020. godine OB Nikšić i SBPOKK podnosiocu pritužbe povrijedili pravo na ličnu slobodu iz člana 29 Ustava Crne Gore, odnosno čl. 5, st. 1 Evropske konvencije;
- je Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije MUP-a, nedostavljanjem odluke o ishodu postupka, podnosiocu pritužbe povrijedilo pravo na obraćanje – odgovor iz člana 57 Ustava Crne Gore;
- da je Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije propustilo da cjelishodno sagleda sve aspekte konkretnog slučaja i eventualno utvrdi nezakonito postupanje prema XX;
- je nedjelotvornom istragom Osnovnog državnog tužilaštva u predmetu poslovne oznake Ktr br. 22/21, podnosiocu pritužbe povrijeđeno pravo na dostojanstvo i nepovredivost ličnosti iz člana 28 Ustava Crne Gore, odnosno pravo na zabranu mučenja garantovano čl. 3 Evropske konvencije.

Sa izloženog, polazeći od toga da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori ustanovljena u cilju zaštite i unaprijeđenja ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, zakonom, ratifikovanim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava i u cilju jačanja vladavine prava, a pridržavajući se i načela pravde i pravičnosti, u skladu sa članom 41 stav 2 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore

PREPORUČUJE

Ministarstvu unutrašnjih poslova – Upravi policije:

a) da u budućem postupanju dosljedno postupa u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku, kao i Zakona u unutrašnjim poslovima kojima se propisuje prikupljanje obavještenja od građanina kao i postupanje u slučaju lišenja slobode od strane Uprave policije;

Ministarstvu unutrašnjih poslova – Odjeljenju za unutrašnju kontrolu policije:

b) da bez odlaganja, podnosiocu pritužbe dostavi pisani odgovor u vezi sa postupanjem po zahtjevu br. 40-074/21-81/1 od dana 5.januara 2021. godine;

Osnovnom državnom tužilaštvu u Pogorici:

c) da preduzme druge odgovorajuće mjere i radnje u cilju sprovođenja djelotvorne istrage u predmetu Ktr br. 22/21.

Zaštitnik će u kontinuitetu pratiti preporuku datu Upravi policije, dok su Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici i MUP–Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije, dužni da u roku od 30 dana od dana prijema ovog Mišljenja dostave Zaštitniku izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje datih preporuka, u skladu sa članom 42 stav 2 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Mirjana Radović

Dostaviti:

- podnosiocu pritužbe;
- Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici;
- Osnovnom državnom tužilaštvu u Nikšiću (na upoznavanje);
- MUP- Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije;
- Upravi policije –v.d. direktora;
- Regionalnom centru bezbjednosti Zapad – Odjeljenju bezbjednosti Nikšić;
- a/a.